

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma / kasvatusta ja perhetyötä

Pauliina Huusko

PROSESSIKUVAUS ALLE KOULUIKÄISEN LAPSEN LIIKENNEOPETUK-
SESTA

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

HUUSKO, PAULIINA

Prosessikuvaus alle kouluikäisen lapsen liikenneopetuksesta

Opinnäytetyö

45 sivua + 16 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Virve Remes

Toimeksiantaja

Kouvolan kaupunki

Maaliskuu 2011

Avainsanat

liikennekasvatus, opetus, päivähoito, toiminnallinen opinnäytetyö, varhaiskasvatus

Liikenne on merkittävä osa ihmisen jokapäiväistä toimintaympäristöä. Jokaisen alle kouluikäisen lapsen tulee saada valmiudet liikkua turvallisesti liikenteessä. Keskeistä on turvallisten toimintatapojen sekä turvallisuutta ja terveyttä arvostavien asenteiden oppiminen. Liikennekasvatuksen toteuttamisessa otetaan huomioon lapsen ikä, liikenneympäristö sekä hänen kokemukset ja yksilölliset taidot. Siinä painottuu paikallisuus, toiminnallisuus, tavoitteellisuus, ongelmanratkaisu, jatkuvuus ja yhteistyö kotien kanssa. Se on tehokkaimmillaan silloin, kun se kytketään kiinteästi lapsen lähiympäristöön. Sen kautta lapsi saa perusvalmiudet selviytyä jokapäiväisessä liikenteessä ja samalla hänestä kasvaa aktiivinen tienkäyttäjä, joka osaa arvioida erilaisia liikenneympäristöjä ja toimia niissä turvallisesti. Aikuisen oikeanlainen esimerkki ohjaa lasta toimimaan oikein. Aikuisilla on aina vastuu lapsen liikenneturvallisuudesta ja liikumisesta liikenteessä.

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä kuvataan liikennekasvatusoppaan suunnittelua ja toteutusta. Opas on tarkoitettu työvälineeksi varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Sen avulla liikennekasvatukseen saadaan laadullista syvyyttä, jatkuvuutta, suunnitelmallisuutta ja vaihtelua. Lisäksi työssä on prosessikuvaus Kouvolassa Napan lastentalolla pidetystä liikennetyöpajasta, joka toteutettiin oppaan materiaalin mukaisesti.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care

HUUSKO, PAULIINA

Description of the Process on Traffic Education for Children under School-Age

Bachelor's Thesis

45 pages + 16 pages of appendices

Commissioned by

The City of Kouvola

February 2011

Keywords

traffic education, teaching, daycare, functional thesis, early childhood education

Traffic is a significant part in a human being's daily environment. Every child under school-age should be prepared to move safely in the traffic. The learning the safe ways of action as well as health-respecting attitudes are essential. When putting traffic education into practice, the age, the traffic environment as well as the experiences and the individual skills of a child are taken into consideration. The emphasis is put on locality, functionality, objective, problem-solving, continuity and the cooperation with the parents. Traffic education is most efficient when it is closely linked to the immediate surroundings of a child. That way the child acquires the basic readiness to cope with his/her the daily traffic, and at the same time he/she will grow to be an active user of the road who can estimate different traffic environments and knows how to act there safely. The good example of an adult will guide a child to act correctly. Adults are always responsible for the safety of the child in the traffic.

This functional thesis describes the planning and the implementation of a guide to traffic education. The guide is meant to be a tool for professionals of early childhood education. With the help of the guide one can get qualitative depth, continuity, methodology and variation. The study also contains a description of the process of a traffic workshop held at the Nappa kindergarten in Kouvola which was put into practice according to the material in the guide.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA	7
3	TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ	7
4	OPINNÄYTETYÖN MERKITYS JA TAVOITTEET	9
	4.1 Merkitys kohderyhmälle	9
	4.2 Tavoitteet	9
	4.3 Työn rajaukset	10
	4.4 Opinnäytetyön työtavat ja käsitteet	11
	4.5 Tiedonkeruu	12
	4.6 Haastattelu	13
	4.7 Havainnointi	13
	4.8 Aikataulu	14
5	LASTEN LIIKENNEKASVATUS	15
6	LIIKENNEOPPAAN SUUNNITELU JA PROSESSIKUVAUS	20
	6.1 Suunnittelu	20
	6.2 Yhteydenotot, haastattelut ja vierailut	20
	6.3 Oppaan työstäminen	23
7	LIIKENNETYÖPAJAN SUUNNITTELU JA PROSESSIKUVAUS	27
	7.1 Työpajatoiminta	27
	7.2 Kohderyhmä	28
	7.3 Ensimmäinen työpaja	29
	7.4 Toinen työpaja	30
	7.5 Kolmas työpaja	30
	7.6 Neljäs työpaja	31

8 ARVIOINTI	32
8.1 Oppaan arviointi	32
8.1.1 Itsearviointi	32
8.1.2 Ammattilaisten arviointi	34
8.2 Työpajojen arviointi	35
8.2.1 Itsearviointi	35
8.2.2 Lasten ja vanhempien arviointi	36
8.2.3 Työparin arviointi	37
9 POHDINTA	37
LÄHTEET	42
LIITTEET	

Liite 1. Työpajavalinta

Liite 2. Henkilökohtaisen opintokirjan sivu

Liite 3. Tiedote vanhemmille

Liite 4. Työpajasuunnitelma

Liite 5. Kyselylomake varhaiskasvatuksen työntekijöille

Liite 6. Tiedote- ja kyselylomake vanhemmille

Liite 7. Liikennetyöpajan arviointilomake

1 JOHDANTO

Liikenne on merkittävä osa ihmisen jokapäiväistä toimintaympäristöä. Jokaisen alle kouluikäisen lapsen tulee saada valmiudet liikkua turvallisesti liikenteessä. Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli saada varhaiskasvatuksen ammattilaisia innostumaan lasten liikennekasvatuksesta ja eheyttämään liikennekasvatus varhaiskasvatuksen eri orientaatioihin ja hoitopäivään. Opinnäytetyön tuotoksena tein liikennekasvatuksen oppaan varhaiskasvatuksen työntekijöille. Opas sisälsi konkreettisia työvälineitä, menetelmiä ja vinkkejä sekä päiväkodin työntekijöille että perhepäivähoitajille.

Tarkoituksena oli toteuttaa opas, jonka avulla löydettäisiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Millaista liikennekasvatuksen tulee olla varhaiskasvatuksessa?
- 2) Miten se eheytetään päivähoidon eri orientaatioihin?
- 3) Miten liikennekasvatusta tulee toteuttaa huomioiden eri vuodenaajat ja lasten ikäkaudet?

Opinnäytetyöni sisälsi prosessikuvauksen oppaan suunnittelusta ja työstämisestä sekä liikennetyöpajan suunnittelusta ja toteuttamisesta. Lisäksi siitä löytyi liikennetietoutta sekä oppaan ja työpajan arviointia.

Lapsena lauloin seuraavaa liikennelaulua: ”*Muista aina liikenteessä, monta vaaraa ompe eessä...*” Vaaroja liikenteessä on edelleenkin. Meidän aikuisten tehtävänä on lasten kanssa oppia tunnistamaan ja ennaltaehkäisemään niitä. Omalla esimerkillään ja käyttäytymisellään aikuinen vaikuttaa lapsen liikennekasvatukseen. Lapsi liikkuu liikenteessä aina aikuisen vastuulla.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

Aiheen valinnan perusteena oli oma kiinnostukseni varhaiskasvatuksen liikennekasvatukseen. Ajatus opinnäytetyön aiheesta lähti omasta ja työkaverini tarpeesta. Itse etsin jotain uutta liikennelaulua, enkä löytänyt sitä mistään. Työkaverini etsi puolestaan materiaalia, jota oli useammassa lähteessä. Ajattelimme, että olisi hyvä, jos kaikki materiaali löytyisi yhdestä viikosesta helposti ja nopeasti. Näin syntyi ajatus liikenneopetuksen oppaasta varhaiskasvatuksen työntekijöille. Esittelin aiheeni Kouvolan kaupungin varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusistolle, jonka mielestä aiheeni oli erittäin tarpeellinen. Työhöni tuli toimeksiantajaksi Kouvolan varhaiskasvatus.

Oppaan tein varhaiskasvatuksen työntekijöiden tarpeeseen. Osa päiväkotien materiaalista on jo vanhentunutta. Osa varhaiskasvatuksen työntekijöistä ei osaa etsiä tietoa Internetistä. Oppaan tarkoituksena oli tuoda esiin tämän hetkistä tietoa liikennekasvatuksesta, uusia lähteitä sekä uusia ideoita ja menetelmiä varhaiskasvatuksen arkeen. Vinkkejä voi muuttaa ja soveltaa oman tarpeen mukaan.

Itse olin kiinnostunut aiheesta ja halusin tuoda esiin omia ideoitani ja kokemuksiani liikennekasvatuksesta. Halusin etsiä uutta tietoa ja jakaa sitä muille, jotta liikennekasvatus tulisi mielekkäämmäksi ja olisi osa arkea varhaiskasvatuksen toiminnassa. Liikennekasvatuksen pitää alkaa jo pienestä pitäen ja jatkua läpi elämän huomioiden Suomen vaihtelevat vuodenaajat. Lisäksi opinnäytetyöni on vahvasti työelämään liittyvä ja se sisältyy sosionomin (AMK) koulutusohjelman opintoihin. Näin ollen se palvelee oppimistani varhaiskasvatuksen ammattilaisena ja sosionomina. Opinnäytetyöni on toiminnallinen ja laadullinen työ.

3 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

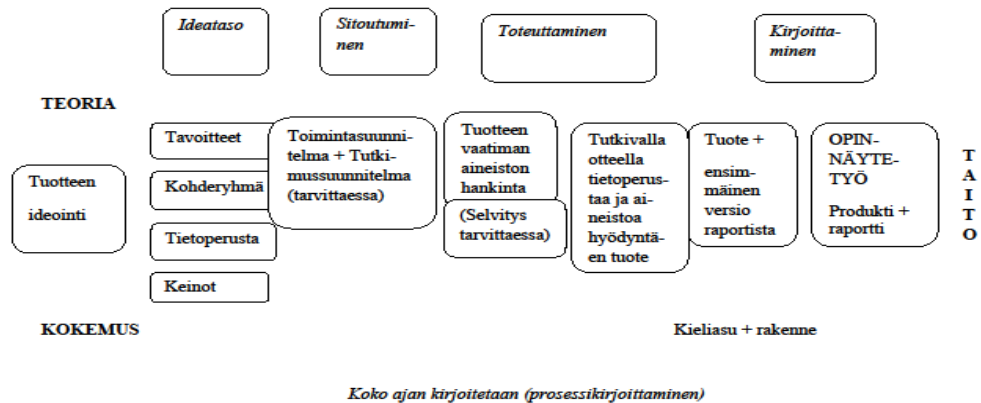
Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa jokin konkreettinen tuotos eli produkti kuten opas. Produkti ei yksin riitä opinnäytetyöksi, vaan sen tekemisestä kirjoitetaan opinnäytetyön raportti. Raportin tulee olla ehyt tekstikokonaisuus, jonka sisällön opiskelija on jäsentänyt loogisesti, havainnollisesti ja tehtäväannon mukaisesti. Se on kieleltään ymmärrettävää ja noudattaa ulkoasultaan annettuja ohjeita. Lisäksi opiskelijan tulisi opinnäytetyön raportissaan pystyä osoittamaan produktissa tarvitsemaansa asiantuntemusta, alan teoreettisen tiedon ja ammatillisen tiedon yhdistämistä sekä tutkimusviestinnässä tarvittavien tekstitaitojen hallintaa niin, että hän kykenee

vakuuttamaan lukijan ammatillisesta asiantuntijuudestaan. Raportin avulla lukijan tulisi pystyä hahmottamaan koko produkti ilman varsinaisen tuotoksen näkemistä. (Vilka & Airaksinen 2004, 6–8.) Lisäksi opinnäytetyön tulisi olla työelämälähtöinen, käytännön läheinen ja oman alansa tietojen ja taitojen hallintaa osoittava. Toimeksiannettu opinnäytetyöaihe lisää vastuuntuntoa opinnäytetyöstä ja opettaa projektihallintaa, johon kuuluu täsmällisen suunnitelman tekeminen, tietyt toimintaehdot ja tavoitteet ja aikataulutettu toiminta sekä tiimityö. (Vilka & Airaksinen 2003, 10, 17.)

Toiminnallinen opinnäytetyöprosessi on laaja ja pitkälle ajanjaksolle sijoittuva opintokokonaisuus. Tämän takia kannattaa kirjoittaa henkilökohtaista opinnäytetyöpäiväkirjaa, joka toimii ikään kuin muistina ja kirjoittamisen tukena. Päiväkirjaan voi kirjoittaa esimerkiksi omia pohdintoja, ideoita, tavoitteita, muutoksia, lähteitä, teorian tietoa ja artikkeleita. Opinnäytetyöpäiväkirjasta ei ole hyötyä opinnäytetyön tekijälle, jollei tekijä ole järjestelmällinen ja tarkka sen käytössä. (Vilka & Airaksinen 2003, 19–21.)

Kuvassa 1 on Vilkan ym. (2004, 55–57) suunnittelema kaavio toiminnallisen opinnäytetyön prosessille. Siinä esitellään prosessin kulku ideoinnista päätyen lopulliseen opinnäytetyön muotoon. Teoria ja kokemus kulkevat läpi koko prosessin ajan. Kaikkien vaiheiden aikana kirjoitetaan alustavaa raporttia. Tätä kutsutaan prosessikirjoittamiseksi, jossa tutkiminen ja kirjoittaminen limittyvät vuorovaikutuksellisesti alusta loppuun. Kaavion ideatasolla suunnitellaan idea, tavoitteet työlle, mietitään kohderyhmä ja pohditaan omaa tietoperustaa sekä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimintasuunnitelmavaiheessa sitoudutaan opinnäytetyön tekemiseen ja tehdään tutkimussuunnitelma. Toteuttamisvaiheessa etsitään teoria-aineistoa. Tietoperustan ja hankitun aineiston avulla tehdään tuote. Kirjoittamisvaiheessa laaditaan raporttia, joka kirjoitetaan kielenhuollollisesti oikein. Kun tuote ja raportti on puhtaaksi kirjoitettu, opinnäytetyö on valmis. Opinnäytetyöraportti on julkinen asiakirja, joka osoittaa tekijän kypsyttä ja hyödyttää toisia tutkimuksen tekijöitä antamalla heille tutkittavaan aiheeseen ideoita ja näkökulmia (Vilka & Airaksinen 2003, 67). Oma opinnäytetyöni noudattaa tätä prosessikaaviota.

Kuva 1. Toiminnallinen opinnäytetyö

4 OPINNÄYTETYÖN MERKITYS JA TAVOITTEET

4.1 Merkitys kohderyhmälle

Varhaiskasvatuksen arjessa tulisi olla liikennekasvatusta huomattavasti nykyistä enemmän. Opas pyrkii tarjoamaan varhaiskasvattajille työmenetelmiä, joiden avulla he voivat syventää ammattitaitoaan. Kokeilin omalla työpaikallani tuottamaani materiaalia lasten kanssa. Kokemusten perusteella tein oppaaseen muutoksia ja omia ehdotuksia, jotta materiaali olisi mahdollisimman hyvin toimivaa. Lisäksi ohjeet ovat helposti muunneltavissa jokaisen oman tarpeen mukaan ja ne voi eheyttää eri orientaatioihin. Näin oppaasta hyötyvät sekä varhaiskasvatuksen työntekijät että lapset. Opas on tehty PDF-muotoon, johon voi helposti lisätä omaa materiaalia tai jonka voi tulostaa itselleen paperiversioksi. Oppaan kohderyhmä on vaikuttanut työn tekstin sisältöön ja kieliasuun.

4.2 Tavoitteet

Tavoitteenani oli kehittää liikennekasvatuksen osalta varhaiskasvatuksen arkea ja antaa työntekijöille arjen toimintaan mukavia leikinomaisia vinkkejä, joita he voivat toteuttaa yhdessä lasten kanssa. Opinnäytetyöprosessin aikana kehitin omaa ammatillista osaamistani suunnittelemalla oppaan ja toteuttamalla neljä työpajaa yhdessä lasten kanssa. Tarkoitukseni oli toimia eri yhteistyötahojen kanssa ja luoda näin omaa

ammattillista verkostoa. Tällä tavoin pystyin kehittämään omia suullisia ja kirjallisia viestintätaitojani sekä tietokoneen käsittelytaitoani. Ajanhallinta oli myös yksi tavoitteistani.

4.3 Työn rajaukset

Opas on tarkoitettu varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005, 11) kerrotaan seuraavasti: ”Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista.” Kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat ja seurakunnat tuottavat varhaiskasvatuspalveluja, joiden keskeisempiä palveluja ovat kunnallinen päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä avointoiminta eri muodoissaan (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11). Opinnäyte-työni painottuu päivähoidossa tapahtuvaan varhaiskasvatukseen. Laissa lasten päivähoidosta (36/1973) määritetään päivähoito seuraavasti: ”Päivähoidolla tarkoitetaan lasten hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitomuotona.” (Laki lasten päivähoidosta 36/1973.)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sivustolla on mainittu, että varhaiskasvatuksen toteuttamista, toimintaa ja sisältöä ohjaavat muun muassa seuraavat valtakunnalliset asiakirjat, suunnitelmat, lait ja asetukset:

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005,

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista,

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010,

Laki lasten päivähoidosta (36/1973),

Perusopetuslaki (628/1998),

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (272/2005),

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002),

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000),

Sosiaalihuoltolaki (710/1982),

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987),

Asetus lasten päivähoidosta (239/1973),

Perusopetusasetus (852/1998) (Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen keskeisin lainsäädäntö).

Lisäksi jokaisella kunnalla on omat varhaiskasvatuksen linjaukset ja strategiat, kunnan ja yksiköiden omat varhaiskasvatussuunnitelmat sekä lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksen suunnitelma, jotka ohjaavat varhaiskasvatuksen toteutumista (Varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteet 2005, 9). Näiden sisältöjä en tarkastele työssäni, koska työstäni tulisi muuten liian laaja.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa puhutaan sisältöorientaatioista, joita ovat matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 26–29). Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa on seuraavat keskeiset sisältöalueet: kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010, 12–17). Näitä sisältöalueita en käsittele työssäni tämän enempään. Työssäni on muutakin ammattisanastoa, jota käytetään yleisesti varhaiskasvatuksessa.

Lapsen normaali kasvu ja kehitys on jokaiselle ammattilaiselle tuttua, joten rajaan sen pois työstäni. Oppaassa pyrin huomioimaan alle 3-vuotiaiden, leikki-ikäisten, esikoululaisten ja erityistä tukea tarvitsevien lasten erilaiset tarpeet. Siitä löytyy myös ohjeita vanhempien kanssa tehtävään liikennekasvatusyhteistyöhön.

4.4 Opinnäytetyön työtavat ja käsitteet

Opinnäytetyön suunnittelussa minulla oli vahvuutena vuosien kokemus päiväkodissa. Tiesin, mistä lähdän etsimään tarvitsemaani materiaalia. Tiedon hankinnassa ja oppaan työstämisessä olen noudattanut yleisiä rehellisyyden periaatteita. Käyttämäni kuvat ovat Internetistä pääasiassa Liikenneturvan sivuilta (www.liikenneturva.fi), tai ne ovat yleisiä värityskuvia. Valokuvien käyttöön olen saanut luvan lasten vanhemmilta. Osa valokuvista on itse ottamiani valokuvia. Liikenneturvan kuvien yhteyteen olen laittanut kuvan ottajan nimen tai piirroksiin piirtäjän nimen.

Koko prosessin ajan tein päiväkirjaan muistiinpanoja ajatuksistani ja ideoistani sekä löytämistäni lähdemateriaalista ja teorian tiedosta. Nämä auttoivat oppaan ja opinnäytetyön raportin kirjoittamisessa. Raportin laadin Kymenlaakson ammattikorkeakoulun opinnäytetyön dokumentointiohjeiden mukaisesti. Raportin lähdemerkinnöissä käytin Havardin järjestelmää. Oppaan lähdemerkinnöissä käytin numeroviitejärjestelmää,

koska teksti oli luettelomaista ja lähteitä on paljon. Mielestäni tekstistä tuli näin helpolukuisempi.

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jonka lähtökohtana on kuvata todellista elämää. Se on myös empiirinen tutkimus, joka tarkoittaa kokemukseen perustuvaa tutkimusta, jossa testataan teoriaa ja havainnoidaan aineistoa. Tutkimuksessani pyrin tutkimaan kohdettani mahdollisimman kokonaisvaltaisesti omien arvojeni mukaisesti ja löytämään uusia väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.)

Hirsjärven ym. (2009, 138) mukaan tutkimuksen tarkoitus luonnehditaan neljän piirteen perusteella, jotka ovat kartoittava, selittävä, kuvaileva tai ennustava. Opinnäytetyössäni on kartoittava ote, joka etsii uusia näkökulmia, löytää uusia ilmiöitä, selvittää vähän tunnettuja ilmiöitä ja kehittää hypoteeseja.

4.5 Tiedonkeruu

Opinnäytetyössäni on teoreettinen viitekehys. Teoriatiedon etsiminen oli hankalaa, koska lähdemateriaali oli vanhentunutta. Tietoa etsin kirjallisuudesta, aikaisemmista tutkimuksista ja Internetistä varsinkin Liikenneturvan sivuilta. Liikennetietoa etsin myös muista alan lehdistä ja julkaisuista. Yritin etsiä mahdollisimman uusia lähteitä. Käytin apunani sekä lapsille että aikuisille suunnattua kirjallisuutta ja muuta materiaalia. Lainasin materiaalia useammasta päiväkodista, kirjastosta ja Liikenneturvalta. Osallistuin myös Liikenneturvan järjestämään koulutukseen 15.9.2010, josta sain hyviä vinkkejä työhöni. Internet-lähteistä käytin niitä, jotka olivat mielestäni uusimpia ja luotettavia. Olen pyrkinyt merkitsemään lähdetiedot erittäin tarkasti sekä oppaaseen että varsinaiseen raporttiin, jotta työskentelyni olisi eettistä ja luotettavaa. Hirsjärven ym. (2007, 226) kirjassa puhutaan reliabiliteetista eli tutkimuksen luotettavuudesta. Omassa opinnäytetyöprosessissa pyrin käsittelemään aineistoani johdonmukaisesti, täsmällisesti ja tarkasti, joten pidän työtäni luotettavana. Tarkkuus koski opinnäytetyön kaikkia vaiheita.

Haastattelin alan ammattilaisia kuten poliisia ja liikennetoimittajaa ja sain heiltä viimeisintä tietoa. Näin sain teoriataustaani erilaisia aiheeseen liittyviä näkökulmia ja ne auttoivat minua täydentämään tietojani. Teoriatiedot auttoivat minua järjestelemään ja tulkitsemaan asioita sekä nostivat esille lisäkysymyksiä. Työssäni toin esille omia ha-

vaintojani, joita analysoin ja vertasin löytämäni teoriaan. Teoria toimi työssäni suunnannäyttäjänä ja jäsennysvälineenä. Se tarjosi käsitteitä, ohjasi tiedon etsintää ja toimi tehtyjen havaintojen peilauspintana. Lisäksi teorian ja käsitteiden avulla pystyin selostamaan, kuvaamaan ja perustelemaan tulkintaa, tuloksia ja päätelmiä sekä uudistamaan teoreettista käsitystä tai mallia tutkittavasta asiasta. Sen avulla loin työlleni kehysten. (Vilka 2005, 24–27.)

4.6 Haastattelu

Opinnäytetyössäni käytin haastattelua yhtenä tiedonkeruun menetelmänä. Vilkan (2005, 100) mukaan se on yksi laadullisen opinnäytetyön tutkimusmuoto. Yhtenä muotona käytin avointa haastattelua, jolle tyypillistä on se, että se toteutetaan yksilöhaastatteluna. Se perustuu haastateltavan ja haastattelijan väliseen vuorovaikutukseen, jossa haastattelija selvittelee haastateltavan mielipiteitä, ajatuksia ja käsityksiä. Se muistuttaa enemmänkin keskustelua kuin haastattelua. (Hirsjärvi ym. 2009, 209.) Tätä menetelmää käytin haastatellessani vanhempi konstaapeli Mikko Kvistiä.

Toisena haastattelun menetelmänä käytin strukturoitua eli lomakehaastattelua (Hirsjärvi ym. 2009, 208). Lomakkeeseen olin laatinut valmiit kysymykset, joihin vastaaja vastasi. Tätä menetelmää käytin, kun pyysin liikennepajan ja -oppaan arviointia varhaiskasvatuksen ammattilaisilta. Lisäksi haastattelin liikennetoimittaja Esko Riihelää. Laadin hänelle muutaman kysymyksen, joihin hän vastasi omin mielipitein sähköpostitse. Samalla tavoin haastattelin Korian alakoulun rehtori Esko Turkkaa, kun kyselin työpajatoiminnasta. Jokainen haastateltavani antoi luvan käyttää mielipiteitään työssäni.

4.7 Havainnointi

Yhtenä menetelmänä käytin osallistuvaa havainnointia. Hirsjärven ym. (2009, 216) mukaan osallistuvassa havainnoinnissa on tyypillistä, että tutkija osallistuu tutkittavien ehdoilla heidän toimintaansa ryhmän jäsenenä. Samalla tutkija pyrkii jakamaan elämäkokemuksia ryhmän jäsenten kanssa ja tekee havaintoja tutkimastaan ilmiöstä. Tätä menetelmää käytin pitäessäni Kouvolan kaupungin Napan Lastentalon lapsille liikennetyöpajaa.

Lisäksi seurasin työparini toimintaa liikennepajassa ja sain häneltä hiljaista tietoa. Vilkan (2005, 120–121) mukaan hiljaisella tiedolla tarkoitetaan tietoa, joka on hankittu aistimalla, tekemällä ja harjaannuttamalla käytännöllistä tietoa ja taitoa. Hiljainen tieto siirtyy yhteisen tekemisen kautta yhdeltä ammatilliselta sukupolvelta toiselle sukupolvelle. Henkilöt, joita havainnoin, eivät tienneet olevansa havainnon kohteena. He käyttäytyivät luonnollisesti eri tilanteissa eivätkä muuttaneet käytöstään, joten pidän havainnointini tuloksia luotettavina.

4.8 Aikataulu

Olen suunnitellut opinnäytetyön tekemiseen aikataulun. Suunnitteluseminaarini pidin 25.5.2010. Kesän aikana keräsin materiaalia ja etsin teorialtietoa. Elokuussa aloitin raportin ja oppaan työstämisen. Lokakuussa pidin liikennepajan. Raportin loppuun saattaminen ja hiominen tapahtuivat tammi-helmikuussa. Opinnäytetyö oli valmiina helmikuussa 2011. Työ valmistui kuukautta aikaisemmin, mitä olin suunnitellut.

Taulukko 1

MITÄ?	MITEN?	AIKATAULU
Suunnitteluseminaari		25.5.2010
Materiaalin kerääminen ja etsiminen	Kirjat, Internet, työkalut	Kesäkuu
Yhteydenotot yhteistyötahoille ja haastattelut	Sähköposti, vierailut	Elokuu
Materiaaliin, lähteisiin ja haastatteluihin tutustuminen	Lukeminen, lajittelu	Elokuu
Tietojen tarkistustäydentäminen, aineiston järjestäminen		Elokuun loppu– syyskuun alku
Opinnäytetyön raportin työstäminen	Teorian kirjoittaminen	Syyskuu–joulukuu
Oppaan laatiminen ja hiominen	Suunnittelu, kirjoittaminen ja arviointi	Syyskuu–joulukuu
Liikennepajan suunnittelu ja toteutus	Teorian ja oppaan tietojen avulla	Lokakuu
Raportin loppuun saattaminen ja hiominen		Tammikuu–helmikuu
Opinnäytetyö valmiina		Maaliskuu 2011

5 LASTEN LIIKENNEKASVATUS

Liikennekasvatuksen tulisi olla elinikäistä. Näin varmistetaan eri-ikäisten ihmisten perustiedot ja edellytykset toimia itsenäisesti liikenteessä. Liikenne- ja viestintäministeriön johdolla laaditussa valtakunnallisessa liikenneturvallisuussuunnitelmassa vuosille 2006–2010 on pitkän ajan liikenneturvallisuusvisio: *”Tieliikennejärjestelmä on suunniteltava siten, ettei kenenkään tarvitse kuolla eikä loukkaantua vakavasti liikenteessä.”* Tämä sama visio löytyy Etelä-Suomen läänin ja Kouvolan seudun pitkän ajan liikenneturvallisuusvisiosta. (Kouvolan seudun liikenneturvallisuussuunnitelma.) Tämä ns. nolla-visio löytyy myös ruotsinkielisenä Om Nollvisionen (Om Nollvisionen). Kuitenkin vuonna 2009 liikenneonnettomuuksissa loukkaantui 73 ja kuoli kaksi alle 5-vuotiasta lasta. Tämä tieto perustuu Tilastokeskuksen tilastomiin, poliisin tietoon tulleisiin tieliikenneonnettomuuksiin. (Lastenhenkilövahingot tieliikenteessä.) Liikennekasvatusta tai -turvallisuutta ei mainita Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa lainkaan (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005). Tämän takia Sivistysvaliokunta on huolissaan lasten liikennekasvatuksesta. Sen lausunnossa 7/2008 sanotaan seuraavasti:

”Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että valtakunnallinen varhaiskasvatuksen suunnitelma ei sisällä liikennekasvatusta tai -opetusta. Liikenneturvallisuus tulee käytännössä esille, kun päivähoidossa olevat lapset liikkuvat päiväkodin ulkopuolella mm. vieraillessaan kirjastoissa, teattereissa, museoissa tai vanhempiensa työpaikoilla ja yleensä ympäristöön tutustuessaan. Puute on, että yhtenäisiä valtakunnallisia ohjeita ei ole eikä asiaan liittyvä kasvatusta ja opetus ole järjestelmällistä. Valtakunnallisesta ohjemateriaalista on hyötyä, jos halutaan vaikuttaa lasten asenteisiin ja tulevaan osaamiseen.” (Sivistysvaliokunnan lausunto 7/2008.)

Esiopetussuunnitelmassa liikenneturvallisuus on mainittuna sisältöalueessa terveys. Tässä sisältöalueessa tavoitteeksi mainitaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden sekä kasvun ja kehityksen edistäminen. Tavoitteena on luonnollisissa arkipäivän tilanteissa edistää lapsen valmiuksia ymmärtää ja ottaa vastuuta omasta terveydestään ja turvallisuudestaan. Tavoitteena on ohjata lasta liikkumaan lähiympäristössä turvallisesti. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010, 16.)

Opinnäytetyöni tarkoituksena on lisätä lasten liikennekasvatusta päivähoidon arjessa. Liikennekasvatuksen tavoitteena on opettaa lapselle lähiympäristön liikennesääntöjä

ja turvallisia toimintatapoja sekä tukea turvallisuutta ja terveyttä arvostavien asenteiden muodostumista. Lapselle pyritään antamaan riittävät valmiudet selviytyä liikenteessä itsenäisesti. Liikennekasvatuksen suunnittelun lähtökohtana ovat lapsen ikä, liikenneympäristö, lasten kokemukset, liikkumistarpeet ja yksilölliset taidot sekä vuodenajat. Lapsen tietojen ja taitojen kehittyessä aihetta voidaan laajentaa eri kulkumuotojen terveys- ja ympäristövaikutuksiin turvallisuutta unohtamatta. (Tulevaisuus liikkeellä -alakoulun vihjeitä.)

Lasten taidot selviytyä liikenneympäristössä ovat aikuisia huomattavasti rajallisempia. Jo tien ylittäminen vaatii lapselta suuren määrän erilaisia taitoja kuten motorisia, kognitiivisia ja havaitsemiseen liittyviä taitoja. Lapselle on haasteellista havaita liikennettä, arvioida sen nopeutta sekä yhdistää eri suunnista tulevaa informaatiota. Lisäksi hänen on vaikea arvioida, milloin tien voi ylittää turvallisesti, tai mitä tarkoitetaan puhuttaessa turvallisesta tien ylityspaikasta. Aikuiseen verrattuna lapsella on monia teki-joita, jotka rajoittavat hänen kykyään selvittää turvallisesti liikenteessä. On muistettava, että lapsi ei ole pienikokoinen aikuinen vaan hän on kehitykseltään keskeneräinen. Lapsen pieni koko rajoittaa näkemistä, mutta myös autoilijan on vaikea havaita lasta esimerkiksi pysäköityjen autojen välistä tai lumipenkkojen takaa. Lapsen näkökyky on kehitymisvaiheessa, mikä aiheuttaa rajoituksia esimerkiksi näkökentän laajuuteen. Hänen on vaikea siirtää nopeasti katsettaan kohteesta toiseen. Samoin kuulo on kehitymisvaiheessa, ja hänen on vaikea paikallistaa äänen tulosuuntaa esimerkiksi tienylitystilanteissa. (Huopalainen & Koskela 1995, 10; Lapsi liikenteessä 2011.)

Lapsi tulkitsee liikenteeseen liittyviä käsitteitä eri tavalla kuin aikuinen. Lapselle sääntöjen ja muiden käsitteellisten asioiden ymmärtäminen on haasteellista. Hän ei vielä ymmärrä käsitteiden *oikea* ja *vasen* eroa. Lisäksi lapsi ei vielä pysty arvioimaan toisten tienkäyttäjien toimintaa. Nopeuksien ja etäisyyksien arvioiminen on lapsella vaikeaa. Lapsi voi havainnoidessaan kiinnittää huomiota aivan epäoleellisiin asioihin. Sen sijaan, että hän kiinnittäisi huomiota auton nopeuteen, voi suuremman huomion saada auton väri tai hän juoksee pallon perässä kadulla eikä muista huomioda liikennettä. Lapselle on usein myös vaikeaa keskittyä useaan asiaan samanaikaisesti ja hänen toimintansa voi lisäksi muuttua hetken mielialojhteesta. (Huopalainen & Koskela 1995, 11; Lapsi liikenteessä 2011; Schrey, Saharinen & Järvinen 1994, 11.)

Liikennekasvatus etenee lapsen kehityksen mukaisesti suojelemisesta aina turvalliseen itsenäisen liikkumisen tukemiseen. Vauvaikäisenä vanhempien suojelulla on suurin merkitys. Silloin tärkeintä on asianmukaisten turvalaitteiden käyttäminen. Kävelemään oppimisvaiheessa siirrytään suojelusta valvontaan. Lasta tulee opastaa ja antaa hänelle kokemuksia oikeassa liikenneympäristössä. Lapsi havainnoi aikuista ja oppii herkästi aikuisen toiminnan kautta. Viimeistään kouluiässä lapsi joutuu selviytymään liikenteessä omatoimisesti. (Schrey ym. 1994, 10–11.)

Jokainen lasten kanssa toimiva aikuinen voi edistää lapsen taitoja ja valmiuksia liikua liikenteessä turvallisesti ohjaamalla, opastamalla ja kiinnittämällä lapsen huomiota oikeisiin liikkumistapoihin. Lasten liikennekasvatus tulee aloittaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Aluksi mallina toimivat omat vanhemmat, perheenjäsenet ja hoitopaikan aikuiset. Lapsi ottaa oppia jatkuvasti tarkkailemalla aikuisten liikennekäyttäytymistä. Huomioitavaa on, että sääntöjen osaaminen ei välttämättä tarkoita oikeanlaista käyttäytymistä. Lapselle pitää kertoa, miten liikenteessä menetellään ja miksi. Se tulee tehdä todellisissa tilanteissa yksinkertaisin sanoin. (Huopalainen & Koskela 1995, 18.)

Alle kouluikäiset lapset liikenteessä

Alle kouluikäisen lapsen liikennekasvatus perustuu kokemusten kautta oppimiseen. Liikennekasvatuksessa aikuisen on tärkeää olla hyvänä mallina ja esimerkkinä, koska tämän ikäiset lapset oppivat parhaiten havainnoimalla aikuisen toimintaa. Liikenneympäristöön liittyvien peruskäsitteiden opetteleminen on tärkeää. Lapselle kerrotaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, mitä tarkoitetaan käsitteillä jalkakäytävä, suojatie, ajorata sekä *oikea* ja *vasen*. Näiden käsitteiden kautta voidaan opetella, mitkä paikat ovat turvallisia leikkimiselle. Lisäksi tärkeää on opetella turvallinen liikkuminen kevyen liikenteen väylällä. Turvallista ajoradan ylitystä ja liikennevalojen värien merkitystä on hyvä opetella erilaisissa olosuhteissa ja eri vuodenaikoina. Lasten kanssa on hyvä opetella käyttämään ali- ja ylikulkureittejä, jos niitä on lähiympäristössä. Samoin heijastimen ja heijastinliivin käytön periaatteet on hyvä opetella jo pienestä pitäen. (Huopalainen & Koskela 1995, 18–22; Liikenneturvallisuusteemat päivähoidossa.)

Alle 4-vuotiaat lapset eivät liiku vielä yksin liikenteessä. He ottavat mallia aikuisista ja siksi on tärkeää, että heille nimetään liikenteeseen liittyviä asioita. 4–5-vuotiaat

toimivat aikuisen ehdoilla ja osaavat jo soveltaa oppimaansa käytäntöön. Harjoittelutilanteissa kerrotaan, miten liikenteessä toimitaan ja miksi. Näin he pystyvät erottamaan oikean turvallisen käyttäytymisen väärästä. Lapsille opetetaan yksi asia kerrallaan ja harjoitellaan toimintaa yhdessä aikuisen kanssa lähiympäristössä. (Huopalainen & Koskela 1995, 18–22; Liikenneturvallisuusteemat päivähoidossa.)

5–6-vuotiaat ovat jo valmiita liikenneopetukseen. He pystyvät ymmärtämään ja havaitsemaan ympäristöään sekä luokittelemaan havaintojaan siinä määrin, että erottavat liikenteen muusta ympäristöstä. He ymmärtävät erilaisia asiayhteyksiä ja pystyvät päättämään asioiden yhteydestä johtuvia seurauksia. Lapsen näkö, kuulo ja havaintotoiminnot ovat jo niin kehittyneet, että hän voi harjoitella annettujen ohjeiden perusteella. Parasta opetusta on harjoittelu todellisessa liikennetilanteessa ja lapsen omassa lähiympäristössä. Lapsi tarvitsee konkreettisia ohjeita juuri niihin paikkoihin, jossa hän itse liikkuu. (Huopalainen & Koskela 1995, 18–22; Liikenneturvallisuusteemat päivähoidossa.)

Esikoululaiset osaavat jo erottaa ympäristön vaaralliset paikat. He oppivat yksinkertaisia liikennesääntöjä ja jaksavat keskittyä kuuntelemiseen. Tärkeää on käytännön harjoittelu ja opitun kertaaminen aina uudelleen ja uudelleen. Keväällä onkin hyvä pyytää esikouluryhmään vierailulle poliisi, joka kertoo liikenteeseen liittyvistä asioista ja tulevasta koulumatkasta. Tämän ikäiset lapset jaksavat jo kuunnella opetusta ja keskustella aiheesta. (Huopalainen & Koskela 1995, 18–22; Liikenneturvallisuusteemat päivähoidossa.)

Liikennekasvatuksen kautta lapsi saa perusvalmiudet selviytyä jokapäiväisessä liikenteessä ja samalla hänestä kasvaa aktiivinen tienkäyttäjä, joka osaa arvioida erilaisia liikenneympäristöjä ja toimia turvallisesti erilaisissa ympäristöissä. Liikennekasvatuksen tavoitteena on, että lapsi arvostaa turvallisuutta ja haluaa toimia turvallisesti liikenteessä sekä oppii ennaltaehkäisemään liikenneonnettomuuksia ja tapaturmia. Hän oppii tunnistamaan tärkeimmät liikennemerkit ja osaa toimia niiden mukaisesti. (Schrey ym. 1994, 14–15.)

Liikenneturvallisuus

Puutteelliseksi koettu liikenneturvallisuus ei saisi rajoittaa lapsen itsenäistä liikkumista lähiympäristössä. Kokonaiskehityksen kannalta on tärkeää, että lapsi saa liikkua, nähdä ja kokea niin itsenäisesti kuin aikuistenkin seurassa. Kasvatuksen ensisijaisena tavoitteena tulee olla lapsen turvallisten liikkumistaitojen kehittäminen eikä turvallisuuden lisääminen kuljettamalla lapsia autolla. Itsenäisen liikkumisen on arvioitu lisäävän lapsen henkisen kasvun mahdollisuuksia. Lapsen autolla kyyditsemiseen liittyy kansanterveydellisiä haittoja, sillä kävellen ja pyörällä kuljetut matkat ovat lapselle hyvää arkiliikuntaa. Aikuisten kulkutapavalinnat ja -asenteet välittyvät helposti lapselle. Aikuisilla on aina vastuu lapsen turvallisuudesta liikenteessä. Autossa matkustaessa on huolehdittava, että lapsi on kiinnitetty asianmukaisesti hänen painonsa ja pituutensa mukaisiin turvalaitteisiin. Pyöräiltäessä pyöräilykypärä suojaa sekä lapsen että aikuisen päätä, ja polkupyörän lapsi-istuin estää jalkojen joutumista pintojen väliin. Heijastin ja heijastinliivi suojaavat sekä jalankulkijoita että pyöräilijöitä. Vaatteissa olevat kiinteät heijastimet säilyvät lapsilla parhaiten. (Aarnikko, Kyttä & Myllymäki 2002, 30–32, Barn i bil 2010; Lapsi autossa 2011; Lapsi liikenteessä 2011.)

Päiväkodin tai hoitopaikan lähiympäristö vaikuttaa ratkaisevasti siihen, mitä tilanteita lasten ja vanhempien kanssa on syytä käsitellä. Lähiympäristössä saattaa olla yhteisiä ongelmakohtia, joiden ratkaisemista voidaan yhdessä pohtia ja sopia, miten asiaa viedään eteenpäin. Esimerkiksi vanhempainilloissa voidaan tehdä vaaranpaikkojen karttoitus ja viedä asia kunnan teknisen toimen tietoon. Yhteistyö vanhempien kanssa on tärkeää vaikutettaessa lasten turvallisuuteen liikenteessä. Kun vanhemmat ja hoitohenkilöstö tukevat toinen toistensa työtä, luodaan lapsille hyvät oppimisedellytykset. (Huopalainen & Koskela 1995, 30, 39.)

Liikennekasvatusta ja -turvallisuutta voidaan tukea käsittelemällä siihen liittyviä asioita hoitopäivän eri tilanteissa. Se voidaan yhdistää hyvin muihin kasvatuksen orientautioihin, kuten liikuntaan, ympäristökasvatukseen ja taidekasvatukseen. Näin asioiden käsittelyyn saadaan monipuolisuutta ja luontevuutta. Samalla asioita voidaan kerrata ja lisätä uusia näkökulmia. Näin toimien liikennekasvatukseen saadaan laadullista syvyyttä, jatkuvuutta ja suunnitelmallisuutta sekä vaihtelua. (Huopalainen & Koskela 1995, 34.)

6 LIIKENNEOPPAAN SUUNNITELU JA PROSESSIKUVAUS

6.1 Suunnittelu

Oppaan suunnittelua lähdin työstämään siten, että ensin kartoitin, mitä teorian tietoa on saatavilla. Lainasin kirjastosta ja eri päiväkodeista sekä lasten että aikuisten liikenneaiheisia kirjoja ja muuta liikenteeseen liittyvää materiaalia kuten liikennelehtisiä, vanhoja kasetteja ja kuvatauluja. Internetistä etsin tietoa Liikenneturvan, Autoliiton, poliisin ja Kouvolan kaupungin sivuilta. Teoriatiedon etsimiseen meni todella paljon aikaa. Tein tietokoneelle päiväkirjakansion, johon tallensin hyviä ja luotettavia lähteitä. Kirjoitin omille tiedostoille teorian tietoa. Tein myös opas-kansion, johon keräsin löytämäni materiaalia kuten teoriaa, runoja, lauluja, askarteluja ja leikkejä. Koska en mielestäni löytänyt tarpeeksi materiaalia, ryhdyin etsimään yhteistyötahoja monipuolisemman näkökannan saamiseksi.

6.2 Yhteydenotot, haastattelut ja vierailut

Ensimmäinen yhteydenottoni oli 18.4.2010 sähköpostitse Kouvolan Suomi-Amerikka Yhdistyksen päiväkotiin. Kerroin opinnäytetyöstäni ja kyselin, mistä voisin löytää englanninkielisiä lastenlauluja, leikkejä tai kirjoja. 21.5.2010 sain seuraavan vastauksen:

”Ei heti tule mieleen, eikä ole oikein aikaa etsiskellä. Terv. SAY:n opet.”

Seuraava yhteydenottoni oli 6.9.2010 Kouvolan Liikenneturvan aluetoimistoon. Anna-Maija Hinkkanen vastasi minulle heti ja oli erittäin kiinnostunut aiheestani. Perjantaina 10.9. menin häntä tapaamaan. Tapaaminen oli mielenkiintoinen ja opettavainen. Sain häneltä paljon tietoa siitä, mitä aiheeseen liittyvää materiaalia Liikenneturvalta löytyy. Lisäksi sain kutsun Kymen Paviljongilla pidettyyn Liikenneturvan koulutukseen.

15.9.2010 osallistuin Liikenneturvan opettajailtapäivään. Sieltä sain käytännön ideoita, joita pystyin soveltamaan eri orientaatioihin. Lisäksi sain hyvän ja monipuolisen materiaalipaketin. Kouluttajina olivat Anna-Maija Hinkkanen ja Laura Loikkanen. Tilaisuuden jälkeen keskustelin Laura Loikkasen kanssa. Hän antoi käytännön vinkkejä,

miten esimerkiksi voin opettaa heijastimen tai pyöräilykypärän käyttöä. Tilaisuudessa oli myös Katsastusaseman edustaja, mutta heillä ei ollut materiaalia alle kouluikäisille.

Otin yhteyttä 20.9.2010 Hämeen ammattikorkeakouluun. Siellä koulutetaan mm. liikenneopettajia. Sieltä en saanut vastausta sähköpostiviestiini.

Samana päivänä otin myös yhteyttä Lahdessa toimivaan Autokoulu Ajokorttiin. Autokoulun johtaja Jaakko Lauhia vastasi, että autokouluilla materiaali on ”vähän” isommille. Samalla hän kertoi, että autokoulussa vain yhdellä teoritunnilla käsitellään lasten liikennekäyttäytymistä. Häneltä sain vinkiksi Liikenneturvan.

Vieraskielisen lähteen löytäminen oli minulle haasteellista, joten 28.9.2010 lähetin sähköpostiviestin Kuusankoskella toimivaan Svenska Lekskolaniin ja kerroin opinäytetyöstäni. Päiväkodin johtaja Camilla Rosqvist vastasi heti viestiini ja oli mielissään, että otan työssäni huomioon ruotsinkieliset. Samalla hän kutsui minut vierailulle.

4.10.2010 kävin tutustumassa Svenska Lekskolaniin ja sain mukaani ruotsinkielisiä, liikenneaiheisia lastenlauluja, runoja sekä vihkosen: Trafikpaket for daghem. Näin sain oppaaseeni ruotsinkieliset laulut ja runot. Sieltä löytyy muutama ruotsinkielinen kirjavinkkikin.

Seuraavaksi halusin työhöni poliisin näkökannan. Otin yhteyttä 6.10.2010 sähköpostitse vanhempi konstaapeli Mikko Kvistiin. Hän oli kiinnostunut työstäni ja kertoi, että poliisilla on mahdollisuus käyttää Esikoululaisen poliisikirjaa. Sovimme tapaamisen.

Maanantaina 11.10.2010 olin tapaamassa Kouvolan poliisiasemalla Mikko Kvistiä. Hän kertoi työstään ja siitä, miten hän käsittelee liikenneaihetta lasten kanssa. Hän kertoi, että poliisin resurssit ovat vähissä, joten poliisi vierailee vain esikoulu- ja kouluryhmissä. Hänen mielestään tämän ikäiset ovat jo kiinnostuneita liikenneasioista eivätkä pelkää poliisia kuten monet pienet lapset. Hän suositteli valtakunnallista 112-päivää, jossa kaiken ikäisillä lapsilla on mahdollisuus tutustua sekä poliisiin että palojen ja pelastuslaitoksen toimintaan. Hänen mielestään alle kouluikäisten lasten tulisi tunnistaa lähiympäristön tärkeimmät liikennemerkkit kuten suojatie, jalkakäytävä, pyörätie ja kevyen liikenteen merkit sekä tarvittaessa liikennevalojen punainen ja vihreä ukko. Keskustelimme myös käsitteistä *oikea* ja *vasen* sekä pyöräilyyn ja jalankulkuun liittyvistä asioista. Lopuksi hän kertoi, että valitettavasti vieläkin lapsia pelotellaan poliisil-

la. Tästä haastattelusta sain paljon tietoa ja näkökulmia, joita olen käyttänyt oppaassani.

Löysin Iltalehdestä liikennetoimittajan Esko Riihelän palstan ja sähköpostiosoitteen. Laitoin hänelle viestin keskiviikkona 13.10.2010. Kerroin opinnäytetyöstäni ja kysyin hänen mielipidettään lasten liikenneasioista. 18.10.2010 sain häneltä viestin, jossa hän kiitti viestistäni ja oli mielissään, että olin valinnut tällaisen tärkeän ja vaikean aiheen. Hänen mielestään tärkeintä on saada lapset ymmärtämään, että ajoradat, joilla liikkuu moottoriajoneuvoja, ovat vaarallisia eikä niillä pitäisi liikkua ilman aikuisia. Hän muistutti, että suojatiekään ei ole nimestään huolimatta täysin turvallinen kuten ei liikennevalojen vihreä ukkokaan. Aina joku voi ajaa väärin. Hän myös totesi, että lapsia ei pidä pelotella liikenteen vaaroilla. Hän oli Mikko Kvistin kanssa samaa mieltä liikennemerkeistä, joita alle kouluikäisen tulisi tunnistaa. Esko Riihelä oli sitä mieltä, että lasten pitäisi pienestä pitäen käyttää pelastusliivejä vesillä oltaessa. Pelastusliivit tulisi pukea päälle jo laiturilla, ja ne tulisi olla aina päällä, kun ollaan vesien äärellä eikä uimataidottomien tulisi olla rannoilla ilman valvontaa. Viestin lopussa hän muistutti seuraavasti:

”On erittäin tärkeää kertoa lapsille, miten tärkeää on autossa olla aina turvalaitteissa kiinni. Turvaistuimessa tai -vöissä. Yli puolet lapsille sattuneista loukkaantumisista liikenteessä sattuu auton sisällä.”

Hänen mielipiteitään käytin useammassa kohdassa varsinkin työstäessäni oppaan ke-säosiota.

3.11.2010 otin yhteyttä Kouvolan kaupungissa olevaan Korian alakoulun rehtori Esko Turkkaan ja kyselin häneltä työpajatoiminnasta. Hän vastasi sähköpostiviestiini ja kertoi vaimonsa, Helena Turkan, suunnitelleen koko työpajatoiminnan kuunnellessaan Kari Uusitalon luentoa monilahjakkuudesta. Hän sovelsi vapaasti peruskoulun käyttöön Freinet-pedagogiikan, työpajatoiminnan ja monilahjakkuusteorian. Työpajatoimintaa toteutetaan Napan alakoulussa ja päiväkodin esiopetuksessa sekä Korian koulun viidennellä luokalla.

6.3 Oppaan työstäminen

Oppaan työstäminen oli erittäin mielenkiintoista. Keväällä 2010 tein Word-tiedoston jokaiselle oppaani osa-alueelle: liikenneopetuksen teorialle, vuodenajoille, erityistä tukea tarvitsevien lasten sivustolle, runoille, lauluille, leikeille, askartelulle, kirjoille ja linkkivinkeille. Kesän aikana keräilin materiaalia tiedostoihin ja syyskuussa aloitin oppaan työstämisen ja täydentämisen.

Oppaan työstämisvaiheessa mietin, miten liikenneopetusta opetetaan lapsille. Tutustuin lapsen oppimisteorioihin. Piagetin teorian mukaan opetus lähtee lapsen spontaaneista käsityksistä ja tähdentää lapsen konkreettista tekemistä. Brunerin teoriassa puhutaan ”*copingista*”, jossa lapsi oppii tietyn tavan toimia. Aikuiset luovat ja järjestävät lapsille oppimistilanteita ja kehittymismahdollisuuksia. Vygotsky korostaa sitä, ettei lapsen älyllinen kehitys tapahdu itsestään. Siihen vaikuttavat lapsen kokemukset ympäristöstä, jossa hän elää. (Brotherus, Hytönen & Krokfors 2002, 69.)

Varhaiskasvatuksessa painottuu konstruktiiivinen oppimiskäsitys. Muita oppimiskäsityksiä on esimerkiksi behavioristinen, kognitiivinen ja sosiokonstruktiiivinen oppimiskäsitys. Oppimiskäsityksellä tarkoitetaan sitä, mitä oppiminen on, miten oppiminen tapahtuu ja miten oppimista voidaan parhaiten edistää. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 116–117.)

Behavioristinen oppimiskäsitys

Behavioristisen oppimiskäsityksen mukaan oppiminen on tietojen ja taitojen siirtämistä opettajalta oppilaalle. Tieto siirtyy muuttumattomana ja varastoituu muistiin. Oppiminen tapahtuu vaiheittain siten, että yksinkertaisista asioista kasvaa monimutkaisia ja pienistä osista tulee suuria kokonaisuuksia. Opettajan tehtävänä on kontrolloida oppimista ja vahvistaa halutunlaista käyttäytymistä. Tässä oppimiskäsityksessä keskeistä on ärsyke-reaktio-suhde eli oppija vastaa johonkin ärsykkeeseen reaktiolla, johon opettaja reagoi puolestaan vahvistavasti tai rankaisevasti. Teoriasta on noussut mielenkiinnon kohteeksi ns. positiivinen sosiaalinen vahvistaminen. Tässä on kysymyksessä oikean tai toivotun suorituksen tai käyttäytymisen jälkeen annettava välitön palkkio, joka tuottaa oppijassa mielihyvän kokemuksen. Esimerkiksi opettaja kehuu oppilasta oikean toiminnon jälkeen. (Lehtinen & Kuusinen 2001, 213–214; Tynjälä 2002, 98–100.)

Behavioristisen oppimiskäsityksen mallia voi liikennekasvatuksessa käyttää esimerkiksi harjoiteltaessa tien ylitystä. Aikuinen on siirtänyt tiedon oikeanlaisesta tien ylittämisestä lapselle. Kun lapsi toimii yhteisesti sovitulla tavalla, aikuinen antaa hänelle suorituksesta välitöntä palautetta. Oppaassa oleva jalankulkijan kortti on yksi esimerkki ja ”palkinto” oikein suoritetusta toiminnasta. Liikennemerkkien tunnistamisessa aikuinen siirtää tietoa lapselle ja käyttää valmista oppimateriaalia. Mielestäni tämä oppimiskäsitys on liian aikuislähtöistä ja kaikki oppivat samalla tavalla.

Kognitiivinen oppimiskäsitys

Kognitiivinen oppimiskäsitys asettaa oppilaan oppimistapahtumassa tärkeämpään rooliin. Opettamista ei nähdä enää yksisuuntaisena tapahtumana opettajalta oppilaalle vaan opettaja antaa ärsykeitä joihin oppilas reagoi. Tämän oppimiskäsityksen mukaan oppilaasta tulee aktiivinen, uuden tiedon synnyttämiseen osallistuva toimija. Opettajalle tulee ohjailijan ja neuvojan rooli. Hän ohjaa oppilasta havaitsemaan, mitä pitää oppia, miten tietoa tulisi käsitellä ja miten oppimia taitoja tulisi harjoitella. Oppilas voi asettaa itselleen tavoitteita ja ohjata omaa toimintaansa. Tavoitteiden asettamista ja toimintatapojen valintaa ohjaavat aikaisempien kokemusten myötä syntyneet tiedot ja taidot. Uuden tiedon omaksuminen nähdään aina riippuvaisena aikaisemmassa tiedosta. Oppiminen alkaa käytännön ongelmista ja ristiriidoista. Kun oppilaan tiedot ja taidot eivät riitä tilanteen hallitsemiseen, hänen mielessä syntyy tiedollinen ristiriita. Tällöin hän pyrkii ratkaisemaan ristiriidan joko hankkimalla uutta tietoa (assimilaatio-sulautuminen) tai hän järjestää aiemman tiedon uudella tavalla (akkommodaatio-mukautuminen). Oppimisen tuloksena syntyy jäsentyneitä ajatuksia, joista muodostuu oppilaalle toimintaa ohjaavia sisäisiä rakenteita ja malleja eli skeemoja. Tässä oppimiskäsityksessä painotetaan myös oman oppimisen kriittistä arviointia kuten miten oppii ja miten voi kehittää oppimistaan. Tässä suuntauksessa käytetään tarkoitukseen laadittua tarkkaa opetussuunnitelmaa ja valmiita harjoituksia. (Kuusinen 1997, 64–65; Lehtinen, Kuusinen & Vauras 2007, 101; Tynjälä 2002, 134.) Mielestäni tämäkin oppimiskäsitys on vielä aikuislähtöinen eikä ota huomioon oppilaan tai lapsen toiveita vaan aikuinen siirtää tietoa lapselle ja näyttää oikeanlaista mallia. Liikennekasvatusta voidaan opettaa lapselle tämän menetelmän mukaisesti.

Konstruktivistinen oppimiskäsitys

Konstruktivistisen oppimisenäkemyksen mukaan oppiminen on oppilaan aktiivista ja sosiaalista toimintaa, jossa oppilas tulkitsee havaintojaan ja uutta tietoa aikaisempien tietojensa, käsitystensä ja kokemustensa pohjalta. Tällä tavoin oppilas jatkuvasti rakentaa kuvaansa maailmasta. Konstruktivistinen käsitys oppimisesta painottaa aikuisen taitoja havainnoida ja arvioida sekä yksittäisen lapsen että lapsiryhmän kasvua ja oppimista, suunnitella lapsen oppimista tukeva ympäristö ja tarjota tukea oppimiseen. Tämä oppimiskäsitys viittaa lapsilähtöiseen tapaan kasvattaa ja tukee Vygotskin ajatusta siitä, että lapsi oppii ympäristöltään ja ympäristössään, muiden kanssa ja muilta ihmisiltä. Näin lapsen kokemukset lisääntyvät ja tieto karttuu sekä rakentuu aiemman tiedon päälle. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 116–117.) Brotherus ym. (2002, 61) käyttävät kirjassaan nimitystä *sosiokonstruktivismi*. Tällöin korostetaan oppimisympäristön merkitystä. Mielestäni liikennekasvatus sopii hyvin tähän oppimiskäsitykseen. Liikenneopetus tapahtuu lapsen ehdoilla tutussa lähiympäristössä, jossa lapsi voi ottaa toimintaansa mallia aikuiselta ja muilta lapsilta ja harjoitella oppimaansa oikeassa liikenneympäristössä. Kuitenkin on muistettava, ettei ole yhdenlaista oikeaa oppimista ja teoreettista selitysmallia vaan oppiminen on monitasoinen ja monitahoinen käsite, jonka haltuunottoon ja ohjaamiseen kasvattaja saa apua usean eri oppimisteorian näkökulmien kautta (Brotherus ym. 2002, 62).

Alle kouluikäinen lapsi on oppijana aktiivinen ja aloitteellinen. Kiinnostuksen kohteet syntyvät havainnon, toiminnan ja kokemuksen kautta aluksi kokonaisvaltaisesti ja vähitellen eriytyen. Hän oppii itseään ja ympäristöään tutkimalla, kysymällä, vertaamalla, kuuntelemalla, pohtimalla ja havainnoimalla. Aikuisen tehtävänä on lapsen motivaation herättäminen. Kiinnostuksen herättämisessä ja motivoimisessa aikuisen keskeinen tehtävä on selvittää lapsen kiinnostuksen kohteet, hänen edeltävät tietonsa asiasta sekä se, mikä asiassa tai aihepiirissä lasta mahdollisesti kiinnostaa. Uusi tietoa tulee sitoa jo olemassa oleviin käsityksiin. Tällä tavalla käsitykset kehittyvät ja saavat lisää sellaista tietoa, jonka varaan myöhempi oppiminen on mahdollista rakentaa. Oppimisessa korostetaan lapsen aktiivista roolia, hänen tutkivaa oppimistaan ja ongelmakeskeistä lähestymistapaansa sekä leikin merkitystä. Leikeissä lapsi harjoittelee niitä elämälle tärkeitä taitoja, joihin hänellä kulloinkin on valmiudet. Leikki on lapsen tapa prosessoida kokemiaan tapahtumia ja oppimiaan asioita. Aikuisesta riippuu, miten lapsi leikkii, missä hän leikkii ja kuinka leikit kehittyvät. Aikuisen turval-

linen läsnäolo ja leikkiin osallistuminen ovat tärkeitä lapsen kasvu- ja kehitykselle ja oppimiselle. (Brotherus ym. 2002. 73–75, 186–187.) Näiden teorioiden ja käsitteiden mukaan liikenneoppaan yhtenä ajatuksena oli, että aikuinen tekee, toimii ja harjoittelee yhdessä lapsen kanssa liikenteeseen liittyviä asioita. Aikuisen esimerkki ja toiminta liikenteessä ovat erittäin tärkeitä. Hänen pitää olla hyvänä mallina lapselle ja noudattaa itse liikennesääntöjä ja -ohjeita esimerkiksi käyttämällä pyöräilykypärää ja heijastinliiviä. Hänen tehtävänään on luoda lapselle mukavia oppimiskokemuksia.

Toisena ajatuksena oli, että ohjeet on mahdollista eheyttää arjen toimintaan leikinomaisesti. Oppaan tekemisessä käytin hyväkseni sekä teorian tietoa että haastatte-
luista saamaani tietoa. Kirjastosta ja eri päiväkodeista löysin materiaalia lauluihin ja leikkeihin. Lisäksi käytin apunani lasten kirjallisuutta: esimerkiksi idean diplomin työstämiseen löysin liikenneaiheisesta puuhakirjasta. Liikenneturvan materiaalia käytin monessa eri kohdassa ja sivustoilta löysin oppaaseeni mukavia kuvia. Lisäksi käytin muualta Internetistä löytämiäni värityskuvia. Kuvat voi aktivoida ja tulostaa värityskuviksi. Sivuille olisin halunnut laittaa enemmän väriä, mutta päiväkodeilla ei ole väritulostimia käytössä, joten päädyin tekemään aika mustavalkoisen oppaan.

Kolmantena ajatuksena oppaassa oli lasten arkiliikunnan lisääminen. Painotin useam-
massa kohdassa, että päivähoidon henkilökunta kehottaisi vanhempia liikkumaan yhdessä lasten kanssa lähiympäristössä. Samalla he opettelisivat liikenteessä kulkemista ja käyttäytymistä. Hoitopaikkaan voisi tulla esimerkiksi pyörällä tai jalkaisin. Näin liikenne ja ruuhkat hoitopaikan ympäristössä vähenisivät ja samalla se edistäisi ympäristöystävällisyyttä ja turvallisuutta. Ympäristöystävällisyys esiintyy myös yhdessä esikoululaisille tarkoitettussa runossa, jonka nimi on *6 autojuttua klo 6*. Liikennekas-
tus tukee omalta osaltaan varhaiskasvatuksen kestävä kehitystä ja motivoi lapsia ja vanhempia tekemään ympäristöystävällisiä valintoja. Yhteistyö vanhempien kanssa on avainasemassa vaikuttaessa lasten liikenneturvallisuuteen ja -asenteisiin. Kun vanhemmat ja päivähoidon henkilöstö tukevat toinen toistensa työtä, luodaan lapsille hy-
vät oppimisedellytykset.

Pyrin tekemään monipuolisen oppaan, joka sisältää tämänhetkisen tiedon liikenneope-
tuksesta ja -turvallisuudesta. Oppaassa painotetaan turvalaitteiden oikeanlaista käyttöä ja kehoitetaan kiinnittämään huomioita turvamerkintöihin kuten kypärän ja heijastimen CE-merkintään. CE-merkintä on valmistajan tae siitä, että tuote täyttää Euroopan

unionin asettamat turvallisuutta, terveyttä, ympäristöä ja kuluttajansuojaa koskevat vaatimukset (CE-merkintä: tuote vastaa vaatimuksia). Lisäksi huomioin eri vuodenajat ja niiden haasteellisuuden. Marraskuun alussa saavutin kylläntymispisteen ja uskoin vihdoin viimein, että en löydä enää mistään uutta materiaalia. Vilkan (2005, 128) mukaan kylläntymispiste saavutetaan, kun tutkimusaiheen peruslogiikka toistaa itseään, eikä aineisto tuo enää tutkimusongelmien kautta uutta tietoa.

7 LIIKENNETYÖPAJAN SUUNNITTELU JA PROSESSIKUVAUS

7.1 Työpajatoiminta

Napan lastentalossa järjestetään lukukausittain koululaisille ja esikoululaisille neljänä peräkkäisenä perjantaina tunnin kestävä yhteinen työpaja. Työpajatoiminta perustuu Howard Gardenin monilahjakkuusteoriaan. Gardner on yhdysvaltalainen psykologi ja hänet tunnetaan moniälykkyysteoriastaan. Hänen teoriansa mukaan luontainen lahjakkuus ei rajoitu perinteiseen käsitykseen, että on olemassa vain matemaattista ja kielellistä lahjakkuutta. Näiden perinteisten lahjakkuuksien lisäksi hän on löytänyt useita muita lahjakkuuksia:

Interpersoonallinen lahjakkuus: Kyky ymmärtää muita ihmisiä ja ihmisten välisiä suhteita (esim. poliitikot ja johtajat).

Intrapersonallinen lahjakkuus: Itsetuntemukseen liittyvä lahjakkuus. Kyky ymmärtää omia tunteitaan, asenteitaan, motiivejaan ja ajattelumallejaan ja muuttaa niitä (esim. psykologit ja papit).

Kielellinen lahjakkuus: Kyky käyttää kieltä luovasti ja taidokkaasti ja ilmaista itseään halutulla tavalla joko kirjallisesti tai suullisesti (esim. kirjailijat ja kääntäjät).

Keho-kinesteettinen lahjakkuus: Kyky hallita kehon liikkeitä hyvin (esim. urheilijat ja tanssijat).

Matemaattis-looginen lahjakkuus: Kyky ratkoa loogisia ja matemaattisia pulmia. He ovat usein hyviä ongelman ratkaisijoita ja päätöksen tekijöitä (esim. matemaatikot, ohjelmoijat ja tutkijat).

Musikaalinen lahjakkuus: Kyky ymmärtää ja säveltää musiikkia, soittaa instrumenttia ja tunnistaa äänien eri vaihteluita (esim. säveltäjät ja muusikot).

Visuospatiaalinen lahjakkuus: Kyky hahmottaa itsensä ja ympäristön välisiä etäisyyksiä ja muotoja (esim. arkkitehdit ja kuvataiteilijat).

Naturalistinen lahjakkuus: kyky tunnistaa ja luokitella eläimiä ja kasveja (esim. biologit ja luonnontieteilijät). (Biography of Howard Gardner; Moniälykkyysteoria; Turkka 2010.)

Tätä Gardnerin monilahjakkuusteoriaa sovelletaan työpajoissa. Aikaisemmin työpaja-toimintaa on kokeiltu Mikkeliissä Moision koulussa, jonne sen kehitti erityisopettaja Helena Turkka yhdessä miehensä Esko Turkan kanssa. Sieltä he toivat sen mukanaan Korian koululle. Esko Turkka kirjoitti haastattelussa seuraavasti:

”Pajatoiminnan yksi keskeinen idea on ollut, että jokainen lapsi kokisi onnistumisia ja huomaisi osaavansa jotain hyvin, sillä on uskomaton vaikutus motivaatioon ja minäkuvaan ja sitä kautta jopa itsetuntoon.”

Jokainen oppilas ja esikoululainen valitsee itselleen neljä eri työpajaa sekä kaksi ns. varapajaa oman mielenkiintonsa mukaan. Pajajaksoja on lukukaudessa neljä (liite 1). Pajaopiskeluun liittyy oppilaan henkilökohtainen opintokirja, jossa seurataan ja arvioidaan jokaisen jakson työskentelyä ja annetaan työskentelystä rehellistä palautetta (liite 2). Vanhemmilla on myös mahdollisuus antaa palautetta pajakirjaan. (Turkka 2010.)

Ajatus liikennetyöpajasta lähti Napan päiväkodin lastentarhanopettaja Soila Hasulta. Hän pyysi minua pitämään kyseistä pajaa. Työpajoja olin pitänyt aiemminkin, mutten liikenneaiheista. Lupauduin pitämään työpajan ensimmäisessä pajajaksossa, joka oli 24.8.–15.9.2010. Työpajojen toiminnan suunnittelin pitkälti liikenneoppaan materiaalin perusteella. Hankaluutenani oli, etten tiennyt etukäteen lapsista mitään enkä heidän liikennetietämyksestään. Kaksi päivää ennen ensimmäistä työpajaa sain lasten nimilistan.

7.2 Kohderyhmä

Liikennetyöpajaan tuli kymmenen lasta, joista kuusi oli esikoululaista, kaksi ensimmäiseltä luokalta ja kaksi toiselta luokalta. Ryhmässä oli kaksi erityistä tukea tarvitsevaa lasta, joten työpajassa oli aikuisia ensimmäisellä ja toisella kerralla enemmän eli lastentarhanopettaja, ryhmäohjaaja ja minä.

7.3 Ensimmäinen työpaja

Ensimmäisellä kokoontumiskerralla tutustuimme toisiimme. Istuimme piirissä ja leikimme leikkiä, jossa heitimme lankakerää toinen toiselle. Jokainen kertoi nimensä ja mistä piti. Lanka piti ottaa vasempaan käteen ja pitää kiinni koko leikin ajan ja oikealla kädellä piti heittää kerä toiselle leikkijälle. Lopuksi piirin keskustaasta muodostui hämähäkinseitti. Oikean ja vasemman käden hahmottaminen oli erittäin vaikeaa varsinkin esikoululaisille.

Tämän jälkeen tutustuimme Liikenneturvan kehittämän liikennemerkkisarjan avulla lasten tärkeimpiin liikennemerkkeihin: suojatie, jalkakäytävä, pyörätie ja kevyen liikenteen väylä. Tutustumisen jälkeen pukeuduimme ulkovaatteisiin ja heijastinliiveihin ja lähdimme etsimään kyseisiä liikennemerkkejä lähiympäristöstä. Samalla harjoittelimme pareittain kulkemista jonossa sekä jalkakäytävällä että maantien reunassa. Harjoittelimme kadun ylittämistä. Ensin kuuntelimme, katsoimme oikealle ja vasemmalle ja vielä oikealle ja sitten ylitimme kadun reippaasti kävellen. Jokainen harjoitteli ylittämistä myös yksin. Kävelyretken aikana tutustuimme muihinkin lähiympäristön liikennemerkkeihin ja niiden muotoihin. Koululaiset tunnistivat varoitusmerkit jo hyvin.

Työpajan lopuksi ehdimme leikkiä liikennevaloleikkiä. Olin tehnyt pahvista punaisen ja vihreän ympyrän ja laminoinnut ne. Yksi lapsista toimi valojen näyttäjänä: punaisella valolla ei saanut liikkua, vihreällä sai. Se, joka ehti ensimmäisenä koskettamaan näyttäjää, sai alkaa uudeksi liikennevaloksi. Leikin aluksi keskustelimme liikennevalojen punaisesta ja vihreästä ukosta.

Tunnin lopuksi jaon lapsille tekemäni esitteen, jossa kerroin ensimmäisestä liikennepajasta ja pyysin lupaa valokuvaamiseen (liite 3). Sain jokaiselta vanhemmalta luvan valokuvata pajan toimintaa.

Huomasin, että lapset pitivät eniten liikennevaloleikistä. Muutama heistä sanoikin, että leikki oli kiva ja olisivat halunneet leikkiä kauemmin, mutta meiltä loppui tehtävään varattu aika.

7.4 Toinen työpaja

Toisen työpajan aluksi lauloimme Tervehdys-laulun (Käsi oikea sanoi: Hyvää huomenta..), jolloin taas harjoittelimme oikean ja vasemman tunnistamista. Sen jälkeen keskustelimme pyöräilykypärän käytöstä. Mietimme, miten kypärä laitetaan oikein päähän ja miten kireällä remmien kuuluu olla. Muistutin lapsia, että kiinnityshihnat ympäröivät korvaa Y:n muotoisesti, eivätkä saa mennä korvan päältä. Kypärän tulee olla sopivan kokoinen ja laitettu päähän oikein. Tutkimme kypärää ja löysimme siitä EU:n hyväksymän CE-merkinnän.

Keskustelimme pyöräilykypärän suojaamistarkoituksesta. Käytin minikypärää havainnoimismallina. Kypärän sisään laitoin kanamunan pakastepussiin. Lapset saivat tiputella kypärää lattialle vuorotellen. Samalla laskimme, kuinka monta tiputuskertaa tarvitsemme ennen kuin muna hajoaa. Kaikki lapset ja aikuiset saivat pudottaa kypärän lattialle, mutta muna pysyi ehjänä. Yksi lapsista epäili, että olin keittänyt munan. Tällöin irrotin munan kypärästä, ja yksi lapsista tiputti munan, jolloin se särkyi. Tähän eräs pojista tokaisi: *”Onneks se oli muovipussissa, muuten olis tullut kamala sotku.”* Lopuksi keskustelimme siitä, miten hyvin kypärä suojasi kananmunaa ja miten hyvin pyöräilykypärä suojaa omaa päätämmme.

Kertasimme edellisen kerran liikennemerkit ja väritimme Liikenneturvan sivuilta löytyvän muistipelin. Olin kopioinut jokaiselle lapselle oman pelin, jonka he värittivät ohjeiden mukaisesti. Peleistä tuli hienoja ja lapset värittivät niitä erittäin huolellisesti.

Tunnin lopussa kyselin lasten mielipidettä tunnista. Jokainen kertoi, että minikypäräharjoitus oli mukavinta. Näin olin itsekin arvellut.

7.5 Kolmas työpaja

Kolmannen työpajan aloitimme taas Tervehdys-laululla. Sen jälkeen kuuntelimme Ipanapan levyltä heijastinlaulun ja loruilimme heijastinlorun. Tutustuimme erilaisiin heijastimiin, joita olin saanut Liikenneturvalta. Ennen pajan alkua olin valmistanut heijastinkeijun valtakunnan alakerran pukuhuoneisiin, joissa oli kaikkein pimeintä. Olin pukeutunut heijastinkeijun pukuun, ja lapset tulivat pareittain keijun valtakuntaan. Muut lapset askartelivat sillä aikaa huovasta omaa heijastinta. Heijastinkeiju ohjasi lapset taskulampun valossa ensimmäiseen pukuhuoneeseen, jossa oli kaksi Bar-

bie-perhettä kävelemässä pimeässä. Toisella perheellä oli heijastimet ja toisella ei. Taskulampun valossa tutkimme, kumpi perhe erottui paremmin. Samalla keskustelimme heijastimen tärkeydestä. Kertasimme tien ylittämistä sekä jalkakäytävällä ja maantiellä kulkemista. Seuraavaksi keiju ohjasi lapset toiseen pukuhuoneeseen, jossa piti taskulampun avulla etsiä erilaisia hahmoja, joihin oli kiinnitetty heijastin. Lapset laskivat löytämänsä hahmot. Lopuksi keiju antoi jokaiselle lapselle oman heijastimen.

Heijastinkeiju kävi vielä luokassa ja muistutti lapsia siitä, että omatekemä heijastin ei heijasta riittävästi, vaan tarvitsee lisäksi oikean heijastimen. Oikeassa heijastimessa tulee olla CE-merkintä ja käyttöohjeet. Samalla keiju kertoi, että heijastin on suomalainen keksintö.

Tunnin lopuksi jokainen lapsi esitteli itse tekemänsä heijastimen. Kiinnitimme heijastimet reppuun ja otin siitä valokuvan. Lapset pitivät sekä heijastinaskartelusta että keijun maailmasta.

Barbie-salkun ja heijastinkeijun puvun kävin lainaamassa Liikenneturvan aluetomistosta. Sain sieltä lapsille heijastimet, jotka keiju jakoi.

7.6 Neljäs työpaja

Paja aloitettiin Tervehdys-laululla. Tämän jälkeen oli vuorossa kertausta. Kerrattavia asioita olivat: jalankulkijan paikka, ajoradan ylityspaikka, suojatien ja merkin tunnistaminen, pysähtyminen ja katsominen ennen ajoradan ylitystä, pyöräilykypärän ja heijastimen käyttö.

Olin tehnyt jokaiselle lapselle oman jalankulkijan kortin, jossa oli mainittuna ne asiat, joita käsitelimme liikennepajojen aikana. Lisäksi olin valmistanut liikennemerkeistä Bingo-pelin, johon olin laittanut ne liikennemerkit, jotka lapset osasivat. Pelin palkinnoiksi olin leikannut liikenteeseen liittyviä kuvia kuten polkupyörän, heijastimia, taskulampun, pyöräilykypärän, turvalukon ja pääpalkintona oli auto. Pelin ideana oli kerätä kolme rastia vaaka- tai pystysuoraan tai vinottain ja huutaa: ”BINGO!” Se, joka ehti ensimmäisenä huutamaan, oli voittaja.

Tunnin lopussa täytimme pajavihkot. Lasten mielestä mukavinta pajassa oli Bingin pelaaminen, minikypäräharjoitus ja keijun valtakunta. Lopuksi lapsille annettiin tiedo-

te, jossa kerrottiin muutama linkkivinkki ja pyydettiin palautetta työpajasta. Työpajan suunnitelma löytyy liitteestä (liite 4).

8 ARVIOINTI

Opinnäytetyöhön olin valinnut itselleni sopivan aiheen ja työtä oli mielenkiintoista tehdä prosessin loppuun asti. Prosessin kautta sain aiheesta paljon uutta tietoa ja toisaalta pystyin käyttämään hyödyksi jo aiemmin saamaani tietoa. Vilkan (2005, 157) mukaan laadullisen tutkimuksen tavoitteena tulisi olla vanhojen ajatusmallien kyseenalaistaminen ja ilmiön selittäminen ymmärrettäväksi niin, että se antaa mahdollisuuden ajatella toisin. Omat pinttyneet käsitykseni ja tapani liikennekasvatuksesta muuttivat todella paljon työn edetessä. Aikaisemmin työpaikallani käsitelimme liikenneasioita vain syksyisin ja keväisin. Nyt tulen eheyttämään liikennekasvatuksen muihin varhaiskasvatuksen orientaatioihin paljon enemmän kuin aikaisemmin. Näin liikenneopetuksesta tulee laadukkaampaa ja mielekkäämpää.

8.1 Oppaan arviointi

Tässä luvussa arvioidaan tekemääni Lapset liikenteessä – monta vaaraa eessä -opasta. Oppaan työstämisvaiheessa opastani arvioivat varhaiskasvatuksen ammattilaisia päiväkodista ja perhepäivähoidosta. Palautetta antoi Liikenneturvan edustaja Anna-Maija Hinkkanen ja varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusisto. Ensimmäisenä on oma itsearviointini oppaasta.

8.1.1 Itsearviointi

Opinnäytetyöprosessi oli työläämpi, mitä olin kuvitellut. Tiedon etsimiseen ja oppaan työstämiseen kului todella paljon aikaa. Koko opinnäytetyöprosessin ajan jouduin pohtimaan löytämieni lähteiden luotettavuutta ja paikkansa pitävyyttä, koska lähdeaineistoa oli vähän. Työssäni jouduin käyttämään ”vanhoja” lähdekirjoja, joita täydensin Liikenneturvan viimeisimmällä ja luotettavalla materiaalilla kuten Tietolehkillä. Olen laittanut erittäin tarkasti ja rehellisesti lähdemerkinnät, joten pidän työtäni luotettavana. Saavutin oppaalle asettamani tavoitteet ja mielestäni opas vastaa kysymyksieni. Työpajoissa pystyin toteuttamaan ja kokeilemaan oppaan ohjeita hyvin. Mielestäni onnistuin yhdistämään teorian, kokemuksen ja ammattikäytännön, mikä on Vilkan (2005, 13) mukaan työelämän tutkimuksen tavoite.

Tekemäni opas tuottaa uutta tietoa käyttämällä aiempaa tietoa apuna. Vilkan (2005, 23) mukaan työelämässä on merkittävästi hyötyä tällaisista tutkimuksista. Olen tehnyt oppaasta valmista aineistoa käyttämällä tietopaketin, jota varhaiskasvatuksen työntekijät voivat omien tarpeittensa ja halujensa mukaan käyttää omassa työssään. Tarkoituksena on, että oppaan voi joko tulostaa ja lisätä siihen omia muistiinpanoja tai sen voi tallentaa tietokoneelle ja lisätä sinne omia merkintöjä.

Kevätosioon sisällytin kappaleet potkulaudalla ja rullaluistimilla liikkumisesta, koiran ulkoiluttamisesta ja liikkumisesta hevosen kanssa liikenteessä. Näillä halusin muistuttaa, että aikuinen on aina vastuussa lapsen liikkumisesta liikenteessä. Vaikka ei itse rullaluistelisi, liikenteessä on paljon muita rullaluistelijoita, jotka liikkuvat kovaa vauhtia ja äänettömästi, mistä saattaa aiheutua vaaratilanteita. Monet esikoululaiset jo harjoittelevat itsekkin rullaluistelua ja potkulautailua. Harjoittelun tulisi tapahtua turvallisella alueella, ei liikenteessä. Eläimen kanssa liikuttaessa tulee huolehtia sekä omasta että eläimen turvallisuudesta. Mielestäni alle kouluikäinen ei saisi liikkua eläinten kanssa liikenteessä.

Oppaasta halusin tehdä oman näköiseni tuotoksen enkä lähtenyt etsimään siihen yhteistyötahoa. Oppaasta olisi tullut toisen näköinen ja se olisi todennäköisemmin valmistunut nopeammin, jos sen olisi tehnyt ammattilainen. Kaikista haasteellisemmaksi koin tekstin käsittelyn ja kuvien liittämisen, joka oli erittäin työläs vaihe. Näihin olisin voinut kysyä neuvoja ja ohjeita aikaisemmin. Jälkeenpäin ajatellen liikennelauluosion olisin voinut tehdä myös toisella tavalla, mutta pyrin tekemään siitä mahdollisimman kattavan. Olisin voinut laittaa vain muutaman yleisemmin käytössä olevan laulukirjan laulut.

Halusin varmistua siitä, että työssäni oleva tieto on varmasti oikein. Pyysin Liikenneturvan Kouvolan aluetoimistosta Anna-Maija Hinkkasta lukemaan oppaani. Hän kiitteli, että olin nähnyt kovasti vaivaa oppaan tekemisessä. Hänen palautteensa jälkeen lisäsin tietoja heijastimen käytöstä, potkulautailijan kypäräsuosituksen ja rullaluistelijan suojavarusteiden käyttämisen. Laitoin kuvien alle lähdetiedot. En poistanut kohtaa hevosten kanssa liikkumisesta, vaikka hän sitä kritisoikin. Esikoululaisia käy ratsastustalleilla, ja mielestäni se on tarpeellinen muistutus meille aikuisille. Lisäksi Anna-Maija Hinkkanen kertoi, että Liikenneturvan Internet-sivut oli päivitetty ja niihin oli tullut tietoa turvaistuimista, joten tarkistin sen kohdan oppaastani. Hän ehdotti vielä,

että itse askarrelluista heijastimista voisi käyttää nimeä ”*heijastinkoru*.” Tämä oli mielestäni todella mukava idea ja lisäsin sen oppaaseeni. Näiden muutosten jälkeen olin tyytyväinen oppaaseeni.

8.1.2 Ammattilaisten arviointi

Opastani arvioi kaksi päiväkodintyöntekijää ja perhepäivähoitaja. Laadin heille muutamien kysymyksen ja he vastasivat niihin. Kysymykset muotoilin niin, että niihin oli nopea ja helppo vastata ja että heillä oli mahdollisuus kirjoittaa omia mielipiteitä ja kehittämisehdotuksia. Vilkan (2005, 105) mukaan tulisi välttää kysymyksiä, joihin haastateltava voi vastata *kyllä* tai *ei*. Kysymykseni olivat kuitenkin tällaisia, koska niihin oli nopea vastata enkä halunnut kuormittaa työntekijöitä liikaa. Jokainen vastaaja oli kirjoittanut mielipiteitään kysymysten perään. Näin sain paljon luotettavaa tietoa työstäni (liite 5).

Jokaisen vastaajan mielestä opas oli erittäin hyödyllinen ja tarpeellinen. Oppaan avulla oli hyvä palauttaa liikenneasiat mieleen. Vastaajat kokivat saavansa omaan työhönsä runsaasti käytännön vinkkejä, varsinkin askarteluun ja kuvataiteeseen. Kirjallisuuslista koettiin kattaviksi.

Opasta pidettiin ulkoasultaan ja sisällöltään selkeänä ja helposti tulostettavana. Laulun kohdalla toivottiin kirjan nimeä heti lähteen perään. Oppaan sisältöä pidettiin riittävän laajana ja monipuolisena. Kenelläkään ei ollut mitään lisäehdotuksia.

”On todella laaja, mutta kaikki on kuitenkin tärkeitä asioita. Ei tule aina edes ajatelleeksi, että mitä kaikkea asiaan kuuluukaan.”

”Asiat on kerrottu selkeästi ja ymmärrettävästi. Kuvat piristivät ja tekivät mielekkääksi lukea.”

Lisäksi kiinnitettiin huomio siihen, että oppaassa oli huomioitu ”pienet lapset” sekä erityistä tukea tarvitsevat lapset. Esimerkki jalankulkijan kortti ja diplomi mainittiin mukavana ideana. Näiden avulla lapset saavat mukavan muiston, kun ovat osanneet tärkeitä juttuja. Perhepäivähoitaja kiitteli Internetin linkkilistaa ja sieltä löytyviä väri-tyksuvia. Opas koettiin erittäin tarpeelliseksi jokaisessa vastauksessa:

”Risuja en löytänyt vaikka kuinka yritin etsiä.”

Olin 9.2.2011 tapaamassa Kouvolan varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusistoa. Hän on työni toimeksiantaja. Hänen mielestään työni on erittäin hyvä ja tarpeellinen. Asiat on käsitelty monipuolisesti ja tarkkaan. Liikennekasvatusopas tulee Kouvolan varhaiskasvatuksen käyttöön. Se sisällytetään valmisteilla olevaan Kouvolan turvallisuustyöhön. Lisäksi sitä tullaan käyttämään päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Olen lupautunut esittelemään opastani ja tarvittaessa kertomaan lapsen liikenneopetuksesta varhaiskasvatuksen tilaisuuksissa.

8.2 Työpajojen arviointi

Seuraavassa on liikennetyöpajan arviointi. Palautetta antoivat lapset, heidän vanhempansa ja lastentarhanopettaja, joka oli työparini. Ensimmäiseksi on oma itsearviointini.

8.2.1 Itsearviointi

Liikennetyöpajaa lähdin toteuttamaan juuri niin kuin ei olisi pitänyt toimia. Etukäteen en tiennyt muuta kuin lasten etunimet ja iät, enkä esimerkiksi sitä, kuinka paljon he osasivat liikenteeseen liittyviä asioita. Niinpä suunnittelinkin ensimmäiseksi aiheeksi lähiympäristöön tutustumisen, jolloin pystyin kartoittamaan lasten tietämystä ja aikaisempia kokemuksia. Monet esikoululaisista tunnistivat jalkakäytävän, kevyen liikenteen väylän ja suojatien merkin lisäksi varokaa lapsia -merkin, joka oli päiväkodin läheisyydessä. Ryhmän pojat olivat paljon innokkaampia kuin tytöt.

Liikennepajaa oli todella mukava pitää. Lapset innostuivat joka pajaan ja heiltä sain välitöntä palautetta. Jotkut asiat olivat heidän mielestään ihan *”lällyjä”* kuten liikennemerkkien värittäminen ohjeen mukaan. Toisaalta oli hauska havainnoida, että keijun valtakuntaan hiippailivat pojatkin ihan hiljaa ja jännittyneinä: *”Oli vähän siistii kulkea taskulampun valossa ja ihan pimeessä.”*

Itse koin, että tunti oli loppujen lopuksi aika sopiva aika pitää pajaa. Tunnin aikana ehti käsitellä liikenneasioita monipuolisesti ja lapset jaksoivat hyvin touhuta koko ajan. Tähän vaikutti myös se, että ryhmässä oli riittävästi aikuisia.

Olin itse erittäin innostunut kokeilemaan liikennepajaa. Uskon, että tällä oli myös merkityksensä. Olin juuri työstänyt teoriaosuutta ja opas oli melkein valmis. Näin ol-
len itselläni oli todella paljon tietoa ja pystyin nopeasti muuttamaan tarpeen vaatiessa
suunnitelmiani lasten toiveiden mukaan. Tähän vaikutti myös se, että minulla on ko-
kemusta ryhmien vetämisestä.

Liikennepajasta pyrin suunnittelemaan sellaisen, että siinä olisivat tärkeimmät syk-
syyn ja liikenteeseen liittyvät asiat. Suunnittelin kolme tärkeää teemaa: lähiympäristö
ja lapsen tärkeimmät liikennemerkit, pyöräilykypärän käyttö ja heijastimen käyttö.
Neljännellä kerralla kerrattiin asioita. Ensimmäisellä kerralla asioita tuli todella pal-
jon, mutta moni lapsista osasi esimerkiksi ylittää tien oikein ja kävellä kevyen liiken-
teen väylällä. Mielestäni valitsin pajaan juuri oikeat aiheet.

8.2.2 Lasten ja vanhempien arviointi

Lasten arvioinnin sain, kun täytimme heidän kanssaan henkilökohtaista opintokirjaa.
Useimman lapsen mielestä Bingo-peli oli kaikkein hauskinda koko pajajaksossa. Osa
piti keijun valtakunnasta ja muutama mainitsi minikypärän. Yksi lapsista mainitsi seu-
raavasti:

*”Liikennepajassa oli kivaa. Oli kiva tehdä pelejä ja käydä kävelyllä.
Kaikki oli kivaa.”*

Vanhempien palautteissa luki, että lapset kertoivat kotona liikennepajan sisällöstä ja
varsinkin minikypärästä. Erään äidin mielestä liikenne oli todella kiva, erittäin opetta-
vainen ja mielenkiintoinen paja-aihe. Useimmat vanhemmat kiittelivät mukavasta pa-
jasta ja toivoivat jatkoa. Eräs äiti kirjoitti, että tosi kivasti oli saatu muuttamaan paja-
kertaan erilaisia asioita ja eri tavoin toteutettuina, mikä varmasti piti aiheen mielen-
kiinnon yllä. Yleensä palautteet olivat erittäin lyhyitä, ja joissain saattoi lukea vain kii-
tos tai pelkkä allekirjoitus. Keräsin palautteet lasten opintokirjoista ja vanhemmille
annetusta tiedotteesta (liite 6). Hieman ihmettelin, ettei kukaan maininnut kirjeistäni
mitään tai kommentoinut antamaani linkkilistaa.

8.2.3 Työparin arviointi

Työparini oli lastentarhanopettaja ja annoin hänelle vastattavaksi muutaman kysymyksen pajan sisällöstä ja omasta toiminnastani. Liite 7. Jokaisen työpajan jälkeen vaihdoimme mielipiteitä pienellä keskustelulla siitä, miten paja oli sujunut.

Työparini mielestä olin valinnut pajan sisällöksi erittäin monipuoliset aiheet, jotka soveltuvat vuodenaikaan hyvin. Hänen mielestään olin huomioin lapset ikä- ja taitotasot erittäin hyvin. Hän piti työskentelyä ammattimaisena ja mainitsi, että osasin hyvin toimia lasten kanssa ja olin suunnitellut toimintani hyvin. Pystyin nopeasti muuttamaan suunnitelmaani lasten tarpeiden mukaisesti. Hänen mielestään toin pajan tärkeät aiheet esiin mielenkiintoisesti ja lapsille jäi varmasti monta tärkeää asiaa mieleen.

Tavoitteenani oli tuoda uutta tietoa ja uusia vinkkejä myös työparilleni. Hän kertoikin, ettei ollut ”*tajunnut*”, kuinka mukava työkalu oli keijunpuku ja miten sen avulla sai mukavan toimintatuokion, josta lapset pitivät todella paljon. Lisäksi hän mainitsi muutenkin Liikenneturvan materiaalin, jonka hänelle esittelin. Esim. Barbie-laatikko ja liikennemerkkisarja olivat hänelle vieraita. Hänenkin mielestään liikennebingo oli hauska peli, jota oli lasten kanssa mukava pelata. Työparini sai minulta muutaman uuden vinkin ja siltä osin oma tavoitteeni toteutui.

9 POHDINTA

Tämän prosessin aikana olen pohtinut eniten sitä, olisiko oppaaseen kuitenkin pitänyt laittaa enemmän liikennemerkkejä, esimerkiksi Lapsia liikenteessä ja STOP-merkit. Omaan valintaani vaikuttivat Esko Riihelän ja Mikko Kvistin mielipiteet siitä, että alle kouluikäisten lasten pitää osata jalkakäytävän, suojatien ja kevyen liikenteen väylän merkit sekä liikennevalojen punainen ja vihreä ukko, mikäli lähiympäristössä on liikennevaloja. Katselin televisiosta Pikku Kakkosen Maltin ja Valtin liikenneosuutta, jossa opeteltiin lapsia liikenteessä -merkkiä. Ohjelman jälkeen lähdin iltalenkille ja pohdin ongelmaani. Muutaman kilometrin lenkillä löysin useita kevyen liikenteen merkkejä, muutaman suojatien ja jalkakäytävän merkin, yhden Lapsia liikenteessä -merkin, en yhtään STOP-merkkiä ja kaksi varoituskolmiota. Asun taajama-alueella, jossa ei ole liikennevaloja. Varmistuin siitä, että olin valinnut juuri ne oikeat merkit, joita alle kouluikäinen lapsi tarvitsee liikenteessä. Jos lapsia kiinnostaa, heidän kanssa

voidaan opetella muitakin merkkejä kuten itse tein liikennetyöpajassa. Näin ollen oppaassani on vain ne tärkeimmät liikennemerkit, jotka alle kouluikäisen tulee osata.

Kun keskustelin Mikko Kvistin kanssa, ja hän kertoi, että vanhemmat pelottelevat lapsiaan poliisilla. Minua asia ihmetytti ja ajattelin, että eihän sellaista enää ole, vaan se kuului vanhoihin kasvatusmenetelmiin. Joulun jälkeen selailin Apu-lehteä ja löysin sieltä Lasten suusta -palstan. Palstalle voi lähettää hauskoja lasten lausahduksia. Nimimerkki *Väärin uhkailtu* kertoi seuraavasti:

”Niilo, 2, kiukutteli nukkumaan menon kanssa. Äiti sanoi: ”Nukkumaan heti, tai minä kutsun poliisit sinut hakemaan!” Niilo meni omaan huoneeseensa. Äiti meni jonkin ajan kuluttua katsomaan, joko poika nukkuu. Niilo oli pukeutunut haalarin, jalkineet, pipon ja käsineet, ja kysyi: ”Milloin ne poliisit tulee?” (Lasten suusta 2011, 94.)

Valitettavasti Mikko Kvist siis oli oikeassa, joten lisäsin oppaaseen useampaan kohtaan poliisin vierailun vasta esikouluikäisille.

Opinnäytetyön prosessin aikana ammattilaisten antama positiivinen palaute työstäni ja aiheestani vahvisti tunnetta siitä, että valitsemani aihe oli tärkeä ja ajankohtainen. Työkaverini ovat sanoneet, että opas tulee todella tarpeeseen. Mielestäni tämä opas ei yksin riitä. Työtä tehdessäni olen pohtinut, miksei mikään taho järjestä liikennekoulutusta varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Liikenneturva järjestää koulutusiltoja opettajille ja kaksi Kouvolan Kiekon pelaajaa kiertää kouluissa yhdessä Liikenneturvan kanssa kertomassa turvallisuudesta. Keskustelin asiasta Liikenneturvan Kouvolan aluetoimiston Anna-Maija Hinkkasen kanssa. Hän kertoi, että häntä pyydetään harvoin luennoimaan liikenneasioista varhaiskasvatuksen koulutustilaisuuksiin, vaikka palvelu on maksutonta. Toivottavasti työni vaikuttaisi myös tähän asiaan. Mielestäni liikenneasioita on hyvä kerrata säännöllisin väliajoin kuten monia muitakin varhaiskasvatukseen liittyviä asioita.

Viime syksynä useammassa Kouvolan koulussa tehtiin yhdessä lasten ja vanhempien kanssa sopimus pyöräilykypärän käytöstä. Lapset ja vanhemmat allekirjoittivat sopimuksen, jossa lupasivat käyttää pyöräilykypärää aina pyöräillessä. Mielestäni tätä mallia voisi toteuttaa myös varhaiskasvatuksessa. Syksyn ensimmäisessä suunnitelluilla hoitopaikan työntekijät voisivat tehdä yhteisen sopimuksen pyöräilykypärän

käytöstä. Vanhemmille asiasta voisi kertoa syksyn ensimmäisessä vanhempainillassa ja tehdä siellä yhteinen sopimus heidän kanssaan. Näin sitoutuminen kypärän käytöstä alkaisi jo varhaiskasvatuksessa ja jatkuisi kouluun.

Olen miettinyt, mitä tämän työn jälkeen voisi tehdä. Mielestäni tutkimusaiheena voisi olla, miten esimerkiksi Kouvolan päiväkodeissa liikennekasvatusta toteutetaan tai mitä vanhemmat ajattelevat päiväkodissa toteutettavasta liikennekasvatuksesta. Itse kaipaapaan pientä puuhakirjaa, jota voisi käyttää yhdessä lasten kanssa. Siinä voisi olla väreillä varustettuja kuvia, pieniä tehtäviä ja liikennemerkkien tunnistamista ja värityksiä. Liikenneturvalla on kirjanen, mutta se on hieman vanhentunut. Siitä puuttuu esimerkiksi tiedot heijastinliivistä, jota lasten tulee käyttää liikenteessä liikkuttaessaan.

Opinnäytetyöprosessini on ollut todellista ammatillista kasvua. Tietämykseni eri liikenneasioista lisääntyi huomasti. Työtä tehdessäni pystyin käyttämään omaa luovuuttani ja innovatiivisuuttani. Kirjallinen ja suullinen viestintätaitoni sekä tietokoneen käsittelytaitoni kehittyivät työn edetessä. Opinnäytetyöni tarkoituksena on näyttää, miten osaan yhdistää teoreettisen tiedon ja ammatillisen taidon niin, että tiedosta on käytännön hyötyä alan ammattilaisille. Mielestäni onnistuin tässä hyvin, koska työni otetaan Kouvolan varhaiskasvatuksen käyttöön. Työn tekeminen vaati sitoutumista aiheeseen ja oli pitkäaikainen prosessi, jonka kuluessa harjoittelin ajan- ja kokonaisuuksien hallintaa sekä vastuullisuutta ja itsenäistä työskentelytaitoa. Työtä tehdessäni arvioin omaa ammatillista kasvua. Mielestäni pääsin hyvin tavoitteisiini ja työni valmistui aikaisemmin, mitä olin suunnitellut. Prosessin aikana ongelmaratkaisu taitoni olivat väkällä todella koetuksella. Ongelmia oli enimmäkseen tietokoneen kanssa tai sitten olin kadottanut tärkeän linkin ja jouduin etsimään sen Internetistä uudelleen. Vuorovaikutustaitoni kehittyivät, kun vierailin eri toimipisteissä ja keskustelin ammattilaisten kanssa.

Opinnäytetyöprosessini opetti minulle ennen kaikkea sitä, että varhaiskasvattajan tulee olla elinikäinen oppija. Kun aloitin työn tekemistä, ajattelin, että liikenneasiat ovat helppoja, kun itselläni on ollut ajokortti monta vuotta ja liikun liikenteessä paljon. Näin ei todellakaan ollut. Työn edetessä pohdin asioita ihan eri näkökulmasta kuin aikaisemmin. Huomasin, että käyttäydyn itse liikenteessä ihan eri tavalla kuin ennen ja keskustelen lasten kanssa liikenteeseen liittyvistä asioista tarkemmin kuin aikaisemmin. Oppaassa yritin painottaa ja nostaa esille niitä asioita, joita koin erittäin tärkeä-

si. Näin ollen onnistuin tekemään oman alani ammattilaisille monipuolisen ja tarpeellisen oppaan, joka on tehty perusteellisesti ja jossa on käytetty tämän hetkistä liikennetietoutta. Mielestäni onnistuin hyvin tutkimaan sitä ilmiötä, jota pyrinkin tutkimaan ja johtopäätökseni vastaavat todellisuutta. Mielestäni tutkimukseni on pätevä, koska se on perusteellisesti tehty ja saadut tulokset ja tehdyt päätelmät ovat "oikeita". Hirsjärvi ym. (2007, 226) käyttävät kirjassaan pätevyydestä käsitettä validius.

Mielestäni työstäni löytyvät vastaukset johdannossa esitettäviin kysymyksiin. Ensimmäinen kysymykseni oli, millaista liikennekasvatuksen tulee olla varhaiskasvatuksessa? Mielestäni liikenneopas sisältöineen ja vinkkeineen vastaa tähän kysymykseen.

Liikennekasvatuksen kautta lapsi saa perusvalmiudet selviytyä jokapäiväisessä liikenteessä ja samalla hänestä kasvaa aktiivinen tienkäyttäjä, joka osaa arvioida erilaisia liikenneympäristöjä ja toimia niissä turvallisesti. Toinen kysymykseni oli, miten liikennekasvatus eheytetään päivähoidon eri orientaatioihin? Tähänkin kysymykseen liikenneopas vinkkeineen ja esimerkkeineen antaa vastauksen. Eheyttämällä liikennekasvatus eri orientaatioon asioiden käsittelyyn saadaan monipuolisuutta ja vaihtelevuutta. Kolmas kysymykseni oli, miten liikennekasvatusta tulee toteuttaa huomioiden eri vuodenaajat ja lasten ikäkaudet? Liikenneoppaassa on annettu eri vuodenaajoille ohjeita ja vinkkejä, miten liikennekasvatusta voidaan toteuttaa. Oppaan vinkkejä voidaan soveltaa eri-ikäisille ja erityistä tukea tarvitseville lapsille.

Opinnäytetyöstäni hyödyn itse todella paljon ja tulen käyttämään sitä työssäni jatkuvasti. Kun suunnittelen liikennekasvatustuokioita lapsille, tulee minun ottaa huomioon lapsen ikä, liikenneympäristö sekä hänen kokemukset ja yksilölliset taidot. Liikennekasvatuksessa painottuu paikallisuus, toiminnallisuus, tavoitteellisuus, ongelmanratkaisu, jatkuvuus ja yhteistyö kotien kanssa. Se on tehokkaimmillaan silloin, kun se kytketään kiinteästi lapsen lähiympäristöön. Lisäksi jokaisen varhaiskasvatuksen ammattilaisen tulee muistaa, että aikuisen oikeanlainen esimerkki ohjaa lasta toimimaan oikein. Aikuisilla on aina vastuu lapsen liikenneturvallisuudesta ja liikkumisesta liikenteessä.

Kymmenien tai paremminkin satojen opinnäytetyön äärellä vietettyjen tuntien aikana kaipasin ajoittain jonkinlaista esimerkkiä liikenneaiheisesta opinnäytteestä, mutta sellaista ei mistään löytynyt. Luomisen tuskaa helpotti keskustelu opponoiijani, ohjaavan opettajani ja ystäväni kanssa. Näin ollen päätän työni seuraaviin laulun sanoihin:

”Maailmassa monta on ihmeellistä asiaa.

Se hämmästyttää, kummastuttaa

pientä kulkijaa.”

(Heikkilä & Lehikoinen 1986, 182)

LÄHTEET

Aarnikko, H., Kyttä, M. & Myllymäki, T. 2002. Lasten näkökulmia tienpidossa. Esi-selvitys. Tiehallinnon selvityksiä 53/2002. Saatavissa:

http://alk.tiehallinto.fi/julkaisut/pdf/lasten_nakokulma_tienpidossa.pdf [viitattu 17.2.2011].

Barn i bil. 2010. Saatavissa: <http://www.ntf.se/konsument/barnibil/> [viitattu 25.1.2011].

Biography of Howard Gardner. 2010. Saatavissa:

<http://www.howardgardner.com/bio/bio.html> [viitattu 17.2.2011].

Brotherus, A., Hytönen, J. & Krokfors, L. 2002. Esi- ja alkuopetuksen didaktiikka. 2., uudistettu painos. Juva: WS Bookwell Oy.

CE-merkintä: tuote vastaa vaatimuksia. 2010. Saatavissa:

http://ec.europa.eu/finland/news/press/101/10779_fi.htm [viitattu 19.2.2011].

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010. Määräykset ja ohjeet 2010: 27. Helsinki.

Heikkilä, O. & Lehikoinen, V. (toim.) 1986. Suuri lastenlaulukirja 2. Helsinki: Offset Oy.

Hinkkanen, A-M. haastattelu 6.9.2010. Kouvola: Liikenneturvan Kouvolan aluetoimisto.

Huopalainen, M. & Koskela, K. 1995. Pienen kulkijan taival. Liikenneturvallisuusvihteitä pienten lasten kasvattajille. Liikenneturva. Sulkava: Finnreklama Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 14., osin uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kouvola seudun liikenneturvallisuussuunnitelma. 2007. Tiehallinto. Kaakkois-Suomen tiepiiri. Saatavissa:

http://www.kouvola.fi/material/attachments/5nmdOIv3v/5shFwFTWx/Files/CurrentFile/KOUVOLAN_LITU_RAPORTTI.pdf [viitattu 1.12.2010].

Kuusinen, J. (toim.) 1997. Kasvatuspsykologia. Juva: WSOY.

Kvist, M. Haastattelu 11.10.2010. Kouvola: Kymenlaakson poliisilaitos Kouvola poliisiasema.

Lauhia, J. Sähköpostihaastattelu 20.9.2010. Email jaakko.lauhia@autokouluajokortti.fi.

Lehtinen, E., Kuusinen, J. & Vauras, M. 2007. Kasvatuspsykologia. 2. uudistettu painos. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Laki lasten päivähoidosta 36/1973.

Lapsi autossa. 2011. Tietolehti. Liikenneturvan internetsivut. Saatavissa:

http://www.liikenneturva.fi/tietolehti/2010/ruskeat/lapsi_autossa.php [viitattu 19.1.2011].

Lapsi liikenteessä. 2011. Tietolehti. Liikenneturvan internetsivut. Saatavissa:

http://www.liikenneturva.fi/tietolehti/2010/keltaiset/lapsi_liikenteessa.php [viitattu 19.1.2011].

Lastenhenkilövahingot tieliikenteessä. Liikenneturvan tilastokatsaus. Saatavissa:

http://www.liikenneturva.fi/www/fi/tilastot/liitetiedostot/Lasten_henkilovahingot.pdf [viitattu 1.12.2010].

Lasten suusta. 2011. Apu-lehti 1/2011, s. 94.

Lehtinen, E. & Kuusinen, J. 2001. Kasvatuspsykologia. Juva: WS Bookwell Oy.

Liikenneturvallisuusteemat päivähoitossa. Liikenneturvan internetsivut. Saatavissa: http://www.liikenneturva.fi/multimagazine/web/paivahoidon_liikenneturvallisuusteemat/tulostus/liikenneturvallisuusteemat_paivahoidossa.pdf [viitattu 7.12.2010].

Moniälykkysteoria. Gardnerin internetsivusto. Saatavissa: <http://monilykkysteoria.weebly.com/index.html> [viitattu 17.1.2011].

Om Nollvisionen. 2010. Saatavissa: <http://www.trafikverket.se/Foretag/Trafikera-och-transportera/Sakerhet-och-miljo-pa-vag/Tillsammans-for-Nollvisionen/Om-Nollvisionen/> [viitattu 25.1.2011].

Riihelä, E. Sähköpostihaastattelu 18.10.2010. Email esko.riihela@welho.com.

Sivistysvaliokunnan lausunto 7/2008. vp. Saatavissa: [http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw/trip?\\${APPL}=utpvm&\\${BASE}=utpvm&\\${THWIDS}=0.3/1295529123_222773&\\${TRIPPIFE}=PDF.pdf](http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw/trip?${APPL}=utpvm&${BASE}=utpvm&${THWIDS}=0.3/1295529123_222773&${TRIPPIFE}=PDF.pdf) [viitattu 1.12.2010].

Schrey, A., Saharinen, L. & Järvinen, M. 1994. Kouluikäinen liikenteessä. Vihjeitä liikenneturvallisuustyöhön kunnassa ja koulussa. Liikenneturva. Sulkava: Finnreklama Oy.

Tulevaisuus liikkeellä -alakoulun vihjeitä. Saatavissa: http://www.edu.fi/kilpailut_ja_teemapaivat/liikenneturvallisuus/arkisto/liikenneturvallisuusviikko_vuonna_2009/esi-_ja_perusopetus [viitattu 7.12.2010].

Turkka, E. Sähköpostihaastattelu 3.11.2010. Email esko.turkka@kouvola.fi.

Tynjälä, P. 2002. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktiivisen oppimiskäsityksen perusteita. 1.–3. painos. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Valtioneuvoston periaatepäätös Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Saatavissa: <http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/julkaisu0209.htm> [viitattu 19.1.2011].

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen keskeisin lainsäädäntö. Saatavissa:

http://kasvunkumppanit.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus/lainsaadanto [viitattu 19.1.2011].

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. 2. painos. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, STAKES. Oppaita 56.

Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallisen opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

NAPAN KOULUN JA ESIOPETUKSEN TYÖPAJAVALINNAT 2010-11

Alkaneella lukuvuodella on Napan koululaisille ja eskareille varattu perjantaiamuisin yhden oppitunnin mittainen opiskelu-aika ns. työpajoissa. Työpajatunnit ovat lukujärjestyksen mukaista koulutyötä. Kukin oppilas valitsee yhdessä vanhempiensa kanssa ne työpajat, joihin haluaa osallistua.

Työpajajaksoja tulee olemaan neljä:

1.jakso 24.9.-15.10.

2.jakso 12.11.-3.12.

3.jakso 14.01.-4.2.

4.jakso 18.3.-8.4.

Työpajat on suunniteltu GARDNERIN LAHJAKKUUSTEORIAA kouluumme väljästi soveltaen ja käytettävissä olevat resurssit tehokkaasti hyödyntäen. Gardnerin teorian mukaan ihmisen luontainen lahjakkuus ei rajoitu perinteiseen käsitykseen, että on olemassa vain kielellistä tai matemaattista lahjakkuutta. Näiden perinteisten kieli- ja matikkapäiden lisäksi Gardner on löytänyt joukostamme useita muita lahjakkuuksia - vaikkapa kyvyn nähdä esineet ja tilat moniulotteisena tai kyvyn tulla erityisen hyvin toimeen toisten kanssa.

Pajaopiskeluun liittyy myös oppilaan henkilökohtainen opintokirja, jolla seurataan ja arvioidaan jokaisen jakson työskentelyä sekä annetaan siitä palautetta. Kotiväen palaute on myös tärkeä osa opintokirjan sisältöä.

TYÖPAJAVAIHTOEHDOT on esitelty ohessa. Jokainen oppilas valitsee neljä eri työpajaa sekä kaksi ns. varapajaa. Valittavasti emme voi ottaa huomioon ystävyys-suhteita oppilaita pajiin järjestettäessä. Varapajavalinnat joudutaan ottamaan käyttöön silloin, jos joidenkin pajojen oppilasryhmät muodostuisivat liian suuriksi. Jokin työpaja saattaa myös jäädä toteutumatta liian pienen osallistujamäärän vuoksi.

Ohessa on valintalomake, johon tulee merkitä valittujen pajojen numerot sekä oppilaan tiedot. Valintalomake palautetaan koululle viimeistään pe 17.9.. Lisätietoja pajatyöskentelystä voi kysyä päiväkotihenkilökunnalta, luokanopettajalta tai koulun rehtorilta.

1. MUSIIKKIPAJA

Tavoite: Nautimme musiikin ilosta laulaen, leikkien ja soittaen.

Sisältö: Lauletaan uusia ja vanhoja lastenlauluja teemoja vaihdellen. Kokeillaan rytmisoitinten soittamista ja nautitaan laululeikeistä.

---

2. KOKKIPAJA

Tavoite: Opetellaan arkipäivän keittiötaitoja. Kartutetaan ruoka-aineiden ja keittiövälineiden tuntemusta.

Sisältö: Valmistetaan pientä purtavaa, opetellaan kohteliaita pöytätapoja ja jälkien siivoamista.

---

3. SAVIPAJA

Tavoite: Käytetään omaa luovuutta ennakkoluulottomasti ja koetaan kolmiulotteisuus. Tutustutaan saveen materiaalina.

Sisältö: Muotoillaan savesta erilaisia esineitä, astioita, veistoksia ja tauluja.

---

4. METSÄMÖRRIKOULU

Tavoite: Luonnossa viihtyminen ja luonnon suojelemiseen herääminen. Luonnossa liikkumisen omaksuminen. Leikkiminen ja elämän kokeminen luonnossa.

Sisältö: Teemme jokaisena kertana Mörriretken metsään. Retkellä leikimme, liikumme, rakennamme majoja, kuuntelemme, katselemme...Ehkä tapaamme myös salaperäisen Metsämörrin!

---

5. TALVILIIKUNTAPAJA

Tavoite: Harjoitetaan talviliikuntalajeja.

Sisältö: Hiihdon ja luistelun perustaitojen harjoittaminen sekä yhteisistä ulkoleikeistä nauttiminen.

---

6. LIIKUNTALEIKKIPAJA

Tavoite: Opitaan ryhmässä toimimista. Nautitaan liikkumisen riemusta.

Sisältö: Leikitään sisäliikuntaleikkejä.

---

7. ASKARTELUPAJA

Tavoite: Kokea itsetekemisen riemua ja harjaannuttaa kädentaitoja.

Sisältö: Valmistetaan erilaisia askartelu- ja käsitöitä vaihtelevin materiaalein.

---

8. PELI- JA PULMAPAJA

Tavoite: Omat havainnot, keksimisen ilo ja ajattelun kehittäminen.

Sisältö: Aistiharjoituksia, arvoituksia, pelejä, ongelmanratkaisuja.

---

9. TURVATAITOPAJA

Tavoite: Turvataitokasvatuksella vahvistetaan lapsen omia taitoja puolustaa itseään ja pitää huolta rajoistaan mm. kiusaamisen, väkivallan, houkuttelun ja ahdistelun tilanteissa.

Sisältö: Lapsen omien voimavarojen ja selviytymiskeinojen laaja-alaista vahvistamista. Lapsia ohjataan huolissaan kääntymään turvallisten aikuisten puoleen. Stakesin oppimateriaali.

---

10. LEHTIPAJA

Tavoite: Tutustutaan leikinomaisesti toimittajan työhön ja sanomalehden tekemiseen.

Sisältö: Kouvolan Sanomien koululinkki Tiina Eskelinen ohjaa lehtipajalaisia tekemään pieniä esittelyjä, juttuja ja tekstejä. Paja tarkoitettu etupäässä kirjoitustaitoisille.

---

11. LIIKENNEPAJA

Tavoite: Turvallisten liikennesääntöjen omaksuminen ja vahvistaminen.

Sisältö: Liikenneopetusta leikkien, laulaen, liikkuen ja askarrellen.

---

12. KANSANTANSSIPAJA

Tavoite: Tutustutaan kansantanssiin perinteisten piiri- ja laululeikkien avulla.

Sisältö: Harjoitellaan helppoja kansantansseja sekä piiri- ja laululeikkejä.

---

13. EKO-PAJA

Tavoite: Tutustutaan kierrätykseen sekä kestävän kehityksen merkitykseen. Ymmärretään omien tekojen vaikutus ympäristöön. Tutustutaan ajatukseen, että voimme itse vaikuttaa oman ympäristömme asioihin. Opitaan käyttäytymään kunnioittavasti luontoa, ympäristöä sekä muita ihmisiä kohtaan.

Sisältö: Harjoittelemme kierrätystä ja lajittelua. Liikumme lähimaastossa tutustuen luontoon ja sen merkitykseen. Käytämme uudelleen poisheitettyä materiaalia keksimällä luovasti sille uusia käyttötarkoituksia.

Lukuvuosi
Työpaja
Opettaja
Tavoitteet ja toimintasuunnitelma:
Arvioitui työskentelystä:
Opetajan arvioitui työskentelystäni:
Opetajan allekirjoitus:
Kodin huomioita:
Päivämäärä:
Huoltajan allekirjoitus:

Lukuvuosi
Työpaja
Opettaja
Tavoitteet ja toimintasuunnitelma:
Arvioitui työskentelystä:
Opetajan arvioitui työskentelystäni:
Opetajan allekirjoitus:
Kodin huomioita:
Päivämäärä:
Huoltajan allekirjoitus:

Hei liikennepajalaisten vanhemmat!

Liikennepaja aloitti toimintansa lähiympäristöön tutustumisella sekä harjoittelimme tien ylittämistä ja muutaman liikennemerkin tunnistamista. Jatkossa opettelemme mm. pyöräilykypärän ja heijastimen käyttöä erilaisten harjoitusten avulla.

Opiskelen Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa sosionomiksi ja teen opinnäytetyötä lasten liikenneopetuksesta. Otan valokuvia liikennepajan toiminnasta esim. leikkiuokioista ja askarteluista sekä liitän niitä opinnäytetyöhöni malliesimerkeiksi.

Saako lapsesi näkyä valokuvissa?   KYLLÄ   EI

Allekirjoitus

Palautathan vastauksesi perjantaihin 1.10 mennessä.

Terveisin

Pauliina Huusko

1 LIIKENNETYÖPAJA: LÄHIYMPÄRISTÖÖN TUTUSTUMINEN JA LASTEN TÄRKEIMMÄT LIIKENNEMERKIT

ALKUKESKUSTELU LASTEN KANSSA:

- Tutustumisleikki hämähäkin verkko, oikean ja vasemman käden tunnistaminen
- Mietitään, minkälaisia liikennemerkkejä on nähty ulkona liikkeessä.
- Lapset nimeävät osaamiaan merkkejä.
- Tutustutaan seuraaviin merkkeihin ja näytetään kuvista
  - Suojatie
  - Jalkakäytävä
  - Pyörätie
  - Yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä
  - Pyörätie ja jalkakäytävä rinnakkain
- Mietitään, minkä värisiä / muotoisia ne ovat
- Katsotaan kuvista ja yritetään tunnistaa, mistä merkki lähiympäristöstä löytyy.

KÄVELYRETKE LÄHIYMPÄRISTÖÖN

- Puetaan heijastinliivit kaikille päälle myös aikuisille.
- Otetaan pahviset liikennemerkit mukaan ja lähdetään etsimään kuvan osoittamaan liikennemerkkiä.
- Opetellaan kulkeminen liikenteessä, pareittain jonossa.

- Opetellaan kuuntelemaan liikenteen ääniä.
- Nimetään matkalla esiintyviä liikennemerkkejä ja mietitään, mitä merkki tarkoittaa. Kiinnitetään huomio sen väriin ja muotoon.
- Opetellaan tien ylittämistä.

- Opetellaan kevyen liikenteen väylällä kulkemista.
- Opetellaan maantien reunassa kulkemista.

RETKEN JÄLKEEN

- Leikitään liikennevaloleikkiä.

2 LIIKENNETYÖPAJA: PYÖRÄILYKYPÄRÄN KÄYTTÄMINEN

- Keskustellaan, miksi pyöräilykypärää pitää käyttää, mikä on sen tehtävä.
- Harjoitellaan oikean kypärän kanssa, miten se laitetaan oikein päähän.
- Kerrotaan kypärän oikeasta asennosta ja hihnojen kireydestä.
- Näytetään minikypärän ja oikean kananmunan kanssa, miten kypärä suojaa kananmunaa. Lopuksi tiputetaan pelkkä muna lattialle.

LIKENNEMUISTIPELIN VALMISTAMINEN

- Väritetään kopioidut liikennemerkit pareittain oikean värisiksi.
- Värittämisen jälkeen liimataan kartongille ja leikataan.
- Pelataan omilla korteilla muistipeliä.

3 LIKENNETYÖPAJA: HEIJASTIN

- Kuunnellaan Ipanapa CD:ltä heijastinlaulu.
- Loruillaan heijastin loru.
- Keskustellaan heijastimen paikasta, käytöstä ja valaisemisesta.
- Kerrotaan, että se on suomalainen keksintö ja oikein valaisevasta heijastimessa on CE –merkintä.
- Askarrellaan oma heijastin, mutta muistetaan, että se ei valaise tarpeeksi.

HEIJASTINKEIJUN VALTAKUNTA

- Heijastinkeijun pimeässä valtakunnassa vieraillaan pareittain vuorotellen taskulampun valaistuksella.
- Heijastinkeiju kertoo ja näyttää
  - Miten hyvin heijastimet valaisevat.
  - Tutustutaan tiellä käveleviin Barbie-perheisiin ja keskustellaan, kumpi perhe erottui pimeässä paremmin. Barbit ovat Liikenneturvan lainattavaa materiaalia.
  - Etsitään taskulamppujen kanssa, miten monta heijastimella varustettua pehmolelua löytyi.
  - Lopuksi heijastinkeiju jakaa jokaiselle oman oikean heijastimen. Mietitään yhdessä, mihin sen voisi ripustaa.

4. LIIKENNETYÖPAJA

Kerrataan edellisen kerran asioita:

- Jalankulkijana paikka
- Ajoradan ylityspaikka
- Suojatien ja merkin tunnistaminen
- Pysähtyminen ja katsominen ennen ajoradan ylitystä
- Pyöräilykypärän käyttö

- Heijastimen käyttö
- Jaetaan jalankulkijan kortit

Pelataan liikennemerkkibingoa:

- Peliä pelataan pareittain.
- Taskulliseen noppaan laitetaan kuvat pelissä olevista liikennemerkeistä.
- Lapset yrittävät saada kolme liikennemerkkiä vaakasuoraan, pystysuoraan tai vinottain. Se, joka ensimmäisenä saa merkit oikein ja ehtii huutamaan BINGO, on erän voittaja. Palkintona on lehdistä leikattuja liikenneaiheisia kuvia.

Tervehdys-laulu

Käsi oikea sanoi hyvää huomenta, hyvää, hyvää huomenta.

Tässä vasen käsi toivoo päivää iloista, päivää, päivää iloista.

La-la-laulella saan, na-na-naurella saan. Sano tere-tere-terve vaan!

La-la-laulella saan, na-na-naurella saan. Sano tere-tere-terve vaan!

Heijastin heilumaan -runo

Hei, pikku veijari

onko sulla heijastin?

Yksi lakissa

kaksi takissa

tarra pepussa

nauha repussa

vielä saappaiden varressa

siis koko vaateparressa.

Kiinnitetty huolella

kummalakin puolella.

Onhan ihme, jos ei huomaa

tätä valaistua kuomaa.

Hei!

Tässä on muutama kysymys LAPSET LIIKENTEESSÄ – MONTA VAARAA EESSÄ -oppaasta. Toivon, että vastaisit kysymyksiini ja antaisit minulle palautetta oppaasta. Merkitse ympyrä ”KYLLÄ” tai ”EI” kohtaan.

1. Oppaan aihe on tarpeellinen/ hyödyllinen työni kannalta. KYLLÄ EI

Palaute:_____

_____

2. Saatko oppaasta käytännön vinkkejä omaan työhösi? KYLLÄ EI

Palaute:_____

_____

3. Opas on selkeä a) ulkoasultaan KYLLÄ EI

b) sisällöltään KYLLÄ EI

Palaute:_____

_____

4. Onko se on riittävän laaja sisällöltään? KYLLÄ EI

Palaute:_____

_____

5. Opas on tarkoitus toteuttaa ulkoasultaan sellaiseksi, että sen voi tulostaa paperiversioksi ja siihen olisi helppo liittää ja lisätä omia muistiinpanoja ja materiaaleja.

Onko tässä mielestäsi onnistuttu?

KYLLÄ   EI

Palaute:_____

_____

6. Puuttuuko oppaasta mielestäsi jotain, jonka haluaisit lisätä siihen?

_____

_____

7. RUUSUJA JA RISUJA SEKÄ MUITA KOMMENTTEJA:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

KIITOS VASTAUKSISTA!

Hei kaikille!

Liikennepaja jakso päättyi. Tutustuimme lähiympäristöön, opettelimme pyöräilykypärän käyttöä, heijastinkeiju opetti meille heijastin asioita ja pelailimme omalla muistipelillä. Jos teillä riittää halua jatkaa liikenneopetusta lastenne kanssa, laitan muutaman nettiosoitteen, jossa voi harjoitella erilaisia liikenteeseen liittyviä asioita.

Turvapupun tehtävät löytyvät <http://www.liikenneturva.fi/www/fi/turvapupu/>

Vili vyötiäisen lasten nurkka <http://www.liikenneturva.fi/buddy/fi/index.html>

Opettele pyöräilyn säännöt. Saatavissa:

<http://www.turku.fi/Public/default.aspx?contentid=45412&nodeid=8677>

Maltti ja Valtti -peli. Saatavissa: <http://yle.fi/pikkukakkonen/?link=malttijavaltti>

Peli, josta tieteet ja taiteet osiosta löytyy väritettävä liikennemerkkipeli. Saatavissa:

http://www.oppijailo.fi/index/lapsille_nuorille

Toivon, että laittaisitte minulle palautetta, mitä mieltä olitte liikennepajasta, tai mitä lapset kertoivat teille pajajaksosta.

Turvallista syksyä!

Pauliina

Palautathan 2.11 mennessä

Liikennepajasta kommentteja, ruusuja ja risuja
yms. _____

KIITOS VASTAUKSISTA!

LIIKENNEPAJA-PALAUTE

1. Mitä mieltä olit pajojen sisällöstä? _____
_____
2. Mitä olisin voinut tehdä toisin? _____
_____
3. Huomionko riittävästi kaikki pajalaisia? _____
_____
4. Saitko itsellesi mitään uutta vinkkiä? _____
_____
5. Mielipiteesi bingo-pelistä _____

Risuja ja ruusuja sekä muita kommentteja:-

KIITOS VAUSTAUKSISTA!